

**UNIVERZITA KARLOVA**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut mezinárodních studií

Katedra německých a rakouských studií

**Bakalářská práce**

**2019**

**Ela Nováková**

**UNIVERZITA KARLOVA**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut mezinárodních studií

Katedra německých a rakouských studií

**Vývoj vztahů České republiky a Sudetoněmeckého  
krajanského sdružení po roce 2004**

Bakalářská práce

Autor práce: Ela Nováková

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Jakub Eberle, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

## **Prohlášení**

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Ela Nováková

## **Bibliografický záznam**

Nováková, Ela. *Vývoj vztahů České republiky a Sudetoněmeckého krajanského sdružení po roce 2004*. Praha, 2019. 45 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra německých a rakouských studií. Vedoucí diplomové práce Jakub Eberle, Ph.D.

**Rozsah práce: 82 484 znaků (včetně mezer)**

## **Anotace**

Bakalářská práce „Vývoj vztahů České republiky a Sudetoněmeckého krajanského sdružení po roce 2004“ pojednává o proměně vzájemných vztahů po roce 2004, tedy o období po vstupu České republiky do Evropské Unie. V první části je popsáno postavení sdružení v rámci Spolkové republiky Německo, respektive Bavorska a jeho vývoj. Součástí této části je popis hlavních požadavků, směřování a významných osob sdružení a analýza jeho vyjednávací pozice. Druhá kapitola se zabývá vývojem vztahů sdružení a České republiky na prezidentské úrovni v kontextu vybraných významných událostí. Stěžejní částí této kapitoly je i přístup českých prezidentů k sudetoněmecké otázce reprezentované Berndem Posseltem. Poslední kapitola se naopak věnuje rovněž vládním vztahům v kontextu těchto událostí. Práce na základě srovnání odlišných přístupů českých politických činitelů ukazuje směr vývoje vztahů k sudetským Němcům. Ačkoliv je sudetoněmecká otázka již spíše okrajovým politickým tématem, dokáže i po vstupu České republiky do Evropské Unie narušit jinak dlouhodobě dobré vztahy.

## **Annotation**

The bachelor thesis “Development of relations between the Czech Republic and the Sudeten German Homeland Association (Sudeten German Landsmannschaft) after 2004“ deals with the transformation of mutual relations after 2004, i.e. the period after the Czech Republic's accession to the European Union. The first part describes the position of the association in the Federal Republic of Germany, or Bavaria, and its development. A crucial part of this chapter is a description of the main requirements, direction and important representatives of the association and analysis of its negotiating position. The second chapter deals with the development of relations between the association and the Czech Republic at the presidential level in the context of selected important events. The central part of this chapter is also the approach of Czech presidents to the Sudeten German question represented by Bernd Posselt. The last chapter, on the other hand, deals with the level of government relations in the context of these events. On the basis of comparison of different approaches of Czech politicians, the work shows the direction of development of relations with Sudeten Germans. Although the Sudeten German question is already a marginal political issue, even after the Czech Republic's accession to the European Union, it is able to disturb otherwise good long-term relations.

## **Klíčová slova**

Benešovy dekrety, česko-německé vztahy, Sudety, Sudetoněmecké krajanské sdružení sudetských Němec

## **Keywords**

Beneš decrees, Czech-german relationships, Sudetenland, Sudetendeutsche landsmannschaft, Sudeten German

## **Title**

Development of relations between the Czech Republic and the Sudeten German Homeland Association (Sudeten German Landsmannschaft) after 2004

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Jakobovi Eberlemu, Ph.D. a vedoucímu bakalářského semináře JUDr. Vladimíru Handlovi, CSc. za cenné rady a připomínky, které mi pomohly k vypracování této práce.

## Obsah

Úvod.....	1
<b>1. Sudetoněmecké krajanské sdružení.....</b>	<b>4</b>
<b>1.1. Postavení sdružení v Bavorsku.....</b>	<b>4</b>
1.1.1. Historický vývoj postavení.....	4
1.1.2. Postavení sdružení ve 21. století.....	6
1.2. Tradiční partnerství CSU s SL.....	8
1.3. Požadavky, cíle sdružení a jejich vývoj.....	10
1.3.1. Změna stanov.....	12
1.4. Reformní kurz Bernda Posselta.....	13
<b>2. Prezidentská úroveň vztahů ČR a Sudetoněmeckého krajanského sdružení.....</b>	<b>16</b>
2.1. Václav Klaus a jeho postoj vůči sdružení.....	16
2.1.1. Vztah Klause a SL.....	19
2.2. Přímá volba prezidenta České republiky.....	21
2.3. Miloš Zeman - nový přístup vůči SL?.....	22
2.3.1. Zemana změna stanov sdružení.....	24
<b>3. Vztahy se sdružením na vládní úrovni.....</b>	<b>25</b>
3.1. Sudetští Němci a Jiří Paroubek.....	25
3.2. Sudetští Němci a Petr Nečas.....	26
3.3. Sudetské dny a Daniel Herman.....	28
Závěr.....	31
Seznam použitých zdrojů:.....	33
Prameny:.....	33
Odborná literatura knihy:.....	33
Odborné články:.....	34
Elektronické zdroje:.....	35

## Úvod

Bakalářská práce *Vývoj vztahů České republiky a Sudetoněmeckého krajanského sdružení po roce 2004* se věnuje proměně vzájemných vztahů v období po vstupu České republiky do Evropské Unie. Otázka rozdílného vnímání událostí po skončení druhé světové a války patří i ve 21. století stále k citlivým tématům pro obě strany. Téma poválečného odsunu je z toho důvodu stále součástí vzájemného dialogu, do kterého se nezdíraje zapojuje i Spolková republika Německo. Zároveň se jedná o jedno z témat, které dokáže narušit vztahy České republiky a Německa. Sudetoněmecké krajanské sdružení (německy Sudetendeutsche Landsmannschaft, zkratka *SL*)<sup>1</sup> je organizace reprezentující a hájící práva i kulturu národní skupiny sudetských Němců (tzv. *Volksgruppe*), kteří byli po skončení druhé světové války nuceně vysídleni či uprchli z území československých Sudet. *SL* zaujímá dominantní postavení mezi všemi existujícími sudetoněmeckými organizacemi a je uznáváno jako mluvčí sudetských Němců. Vzhledem k tomuto mezinárodnímu přesahu tématu a jeho aktuálnosti – jak je například patrné z médií – považuji za důležité se věnovat vztahům sdružení a České republiky i v současné době.

Zejména v rámci 20. a počátku 21. století je dané téma velmi zdařile zpracováno českými i německými autory. Protože období posledních let není z důvodu své aktuálnosti uceleněji zpracováno, považuji za relevantní pokračovat v časové návaznosti a zpracovat další úsek těchto vzájemných vztahů. Zároveň jsem na základě své rešerše nenarazila na práci, kde by byl v daném období kladen hlavní důraz čistě na vztahy sdružení s politickými činiteli České republiky. Přitom právě téma odsunu a tzv. *Benešových dekretů* se stalo součástí řady novodobých událostí ovlivňující české politické dění. Příkladem mohou být jednání okolo podpisu Lisabonské smlouvy či historicky první přímá volba prezidenta České republiky. Proto považuji detailní pohled na problematiku sudetských Němců v kontextu vztahu k České republice za přínosný. Ve své práci jsem se z toho důvodu zaměřila na hlavní otázku, která vyplývá již ze samotného názvu práce „*Jaký byl vývoj vztahů obou stran v daném období?*“ S vývojem těchto vztahů úzce souvisí i nálady vůči sdružení na české politické scéně, a proto je další neméně důležitou výzkumnou otázkou „*Jaká byla percepce těchto vztahů a přístup na české politické scéně?*“ Výchozí hypotézou pro předkládanou práci proto je, že po roce 2004 došlo ke zlepšení vztahů landsmanšaftu a České republiky.

---

<sup>1</sup> V českém jazyce se užívá pro označení organizace i Sudetoněmecký landsmanšaft či landsmanšaft

Tato proměna byla determinována rozličnými událostmi, na jejichž základě bude analyzován tento vývoj.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První se věnuje samotnému sdružení. Klade si za cíl přiblížit čtenáři jeho postavení v rámci Spolkové republiky Německo, respektive Bavorska, která má zásadní vliv pro vyjednávací pozici s Českou republikou. Přirozeně je tedy další součástí této kapitoly popis požadavků SL i osobnost mluvčího a předsedy sdružení Bernda Posselta, který má hlavní vliv na formování vztahů spolku se zástupci ČR.

Druhá kapitola se zabývá již samotným vývojem po roce 2004 v kontextu vnímání českých prezidentů a jejich přístupu k hlavním událostem daného období. Třetí kapitola bude zaměřena na vládní úroveň vztahů na příkladech vybraných členů vlády po roce 2004. Hlavním cílem práce je analýza vývoje vzájemných vztahů po vstupu České republiky do Evropské Unie a je sledován případný rozdílný přístup vybraných českých zástupců v kontextu významných událostí. Hlavní časové vymezení práce končí rokem 2016. V roce 2016 došlo ve vztazích sdružení a České republiky k důležitému zlomu ve formě oficiálního gesta české politické scény přímo vůči samotnému sdružení.

Zvolenou metodou zpracování předkládané bakalářské práce je případová studie s prvky diachronních a synchronních komparací. Případová studie byla zvolena za účelem zkoumání rolí a vztahů vybraných aktérů v kontextu významných událostí ve zvoleném časovém rámci. Přístup jednotlivých zástupců českého politického dění byl v rámci synchronní komparace porovnán. Následná diachronní komparace posloužila k zachycení chronologického vývoje vztahů.

V první části práce byly použity prameny v podobě znění Česko – německé deklarace a stanov sdružení. Stanovy sdružení přirozeně reflektují sudetoněmecký pohled, proto byly kvůli zabarvenosti využity zejména v části věnované přímo jemu. K popisu politického vlivu sdružení a jeho vývoje byly v první kapitole využity česká knižní publikace *Návrat sudetské otázky* od Václava Houžvičky<sup>2</sup>, *Studie o sudetoněmecké otázce* od Václava Kurala a kolektivu<sup>3</sup> a internetový portál *Historisches Lexikon Bayerns* německého historika

---

<sup>2</sup> Václav Houžvička, *Návraty sudetské otázky* (Praha: Karolinum, 2005).

<sup>3</sup> Václav Kural et al., *Studie o sudetoněmecké otázce* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996).

vysokoškolského profesora Matthiase Sticklera.<sup>4</sup> V případě knih *Návrat sudetské otázky* od Václava Houžvičky a *Studie o sudetoněmecké otázce* od Václava Kurala je hlavním limitem jejich většího užití nedostatečný časový záběr. Dále bylo v této kapitole pracováno se zdrojem *Tschechien, Ein Länderporträt* od novináře a korespondenta deníku Die Welt Hanse-Jörga Schmidta<sup>5</sup>, který byl použit i v dalších částech. K analýze politického vlivu landsmanšaftu mi pomohla kniha Gerharda Hoppe *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU*<sup>6</sup>, zprostředkovaná JUDr. Vladimírem Handlem, která se zabývá touto problematikou především v kontextu německé politické scény. Byla doplněna proto dalšími zdroji, především v podobě již výše zmíněných knih a článků.

Vzhledem k aktuálnosti tématu a zachycení výroku jednotlivých aktérů bylo pro vypracování práce zapotřebí řady médií a článků. Analyzována byla česká média, která se dle NetMonitoru řadí v České republice k nejčtenějším a zároveň se hojně věnovala zvolenému tématu.<sup>7</sup> Jedná se *Novinky.cz*, *iDnes.cz*, *Aktuálně.cz* a *Lidovky.cz*. V této publikované části je sledována Česká zahraniční politika v roce 2013 od Michala Kořana a kolektivu. Tato média byla nejvíce hodnocena v druhé a třetí kapitole. K jejich doplnění bylo využito například vybraných kapitol knih Collegia Carolina. Jmenovitě se jedná o kapitolu *Deutsche als Opfer? Zur tschechischen Debatte über Vertreibung und Gewalttaten nach dem Zweiten Weltkrieg* Andrease Wiedemanna v knize *Von Historikern, Politikern, Turnern und anderen: Schlaglichter auf die Geschichte des östlichen Europa Festschrift für Detlef Brandes zum 75. Geburtstag*<sup>8</sup> či kapitoly Tobiase Wegera *Der „Liquidator“ und seine „Dekrete“ Edvard Beneš im sudetendeutschen Diskurs nach 1989*<sup>9</sup> a Miroslava Kunštáta *Tschechischer*

---

<sup>4</sup> Matthias Stickler, „Sudetendeutsche Landsmannschaft“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 12. března 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche\\_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten\\_und\\_Politik\\_der\\_SL](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten_und_Politik_der_SL).

<sup>5</sup> Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt* (Berlín: Christoph Links Verlag GmbH, 2016).

<sup>6</sup> Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU* (VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2010).

<sup>7</sup> Leoš Kyša, „Nejvlivnější online média: Nejvíce se čtou Novinky.cz, Idnes.cz a Aktualne.cz“, *iDnes.cz*, 24. srpna 2015, staženo 4. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/mediahub/nejvlivnejsi-online-media-nejvice-se-ctou-novinky-cz-idnes-cz-a-aktualne-cz.A150824\\_557046\\_mediahub\\_imp](https://www.idnes.cz/zpravy/mediahub/nejvlivnejsi-online-media-nejvice-se-ctou-novinky-cz-idnes-cz-a-aktualne-cz.A150824_557046_mediahub_imp).

<sup>8</sup> Andreas Wiedemann, „Deutsche als Opfer? Zur tschechischen Debatte über Vertreibung und Gewalttaten nach dem Zweiten Weltkrieg“, in *Von Historikern, Politikern, Turnern und anderen: Schlaglichter auf die Geschichte des östlichen Europa Festschrift für Detlef Brandes zum 75. Geburtstag*, Dietmar Neutatz a Volker Zimmermann (Frank & Timme, 2018).

<sup>9</sup> Tobias Weger, „Der „Liquidator“ und seine „Dekrete“ Edvard Beneš im sudetendeutschen Diskurs nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprecht, 2013).

*politischer Diskurs über Edvard Beneš nach 1989* v knize *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*.<sup>10</sup>

## 1. Sudetoněmecké krajanské sdružení

### 1.1. Postavení sdružení v Bavorsku

Podstatným faktorem ovlivňující vzájemné vztahy sdružení a České republiky (dále jen ČR) bylo a stále zůstává postavení sdružení v rámci Spolkové republiky Německo (dále jen SRN), respektive Bavorska, kde mají sudetoněmecké spolky tradičně největší podporu. Úzké spojení SL a Bavorska je způsobeno tím, že přibližně 1 025 000<sup>11</sup> vysídlených sudetských Němců se po skončení druhé světové války usídlilo právě v této spolkové zemi. V roce 1950 bylo na území Bavorska evidováno celkem 9 126 010 obyvatel.<sup>12</sup> Sudetští Němci zde tedy tvořili poměrně početnou volební skupinu.<sup>13</sup>

#### 1.1.1. Historický vývoj postavení

Pro pochopení současného postavení sdružení je důležité ukázat, jakým vývojem prošlo. Dominantní postavení SL mezi vyhnaneckými spolky bylo podpořeno bavorskými politickými činiteli.<sup>14</sup> V roce 1954 tehdejší ministerský předseda Křesťansko-sociální unie (dále jen CSU) Hans Ehard vyjádřil na pátých Sudetoněmeckých dnech ústně tzv. bavorský patronát, který se stal vrcholem celé sudetoněmecké organizační struktury. Symbolický bavorský patronát byl později roku 1962 potvrzen i písemně.<sup>15</sup> Sudetští Němci byli označeni vedle Švábů, Franků a Starobavorů za „kmen mezi kmeny Bavorska“ a SL bylo uznáno za oficiálního zástupce tohoto „kmene“.<sup>16</sup>

---

<sup>10</sup> Miroslav Kunštát, „Tschechischer politischer Diskurs über Edvard Beneš nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprecht, 2013).

<sup>11</sup> Walter Ziegler, „Flüchtlinge und Vertriebene“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 6. září 2011, staženo 22. 7. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Flüchtlinge\\_und\\_Vertriebene](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Flüchtlinge_und_Vertriebene).

<sup>12</sup> Werner Bätzing, „Bevölkerungsentwicklung (19./20. Jahrhundert)“, 20. listopad 2006, staženo 22. 7. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Bev%C3%B6lkerungsentwicklung\\_\(19./20.\\_Jahrhundert\)](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Bev%C3%B6lkerungsentwicklung_(19./20._Jahrhundert)).

<sup>13</sup> Walter Ziegler, „Flüchtlinge und Vertriebene“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 6. září 2011, staženo 22. 7. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Flüchtlinge\\_und\\_Vertriebene](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Flüchtlinge_und_Vertriebene).

<sup>14</sup> Václav Kural et al., *Studie o sudetoněmecké otázce* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996), 24.

<sup>15</sup> Ibid.

<sup>16</sup> Ibid.

Bavorský patronát zajišťoval sudetským Němcům ochranu, zlepšilo se jejich začlenění do německé společnosti a současně byla garantována i jejich ideová a národní ochrana. Garance rovnoprávného postavení s sebou sdružení přinesla ze strany Bavorska i finanční pomoc. Za účelem poskytnutí finanční pomoci přijal roku 1970 zemský sněm Bavorska zákon zřizující Sudetoněmeckou nadaci. Skrze tuto organizaci byla spolufinancována a podporována mimo jiné i stavba a fungování současného sídla SL - Sudetoněmeckého domu v Mnichově, ve kterém kromě sdružení sídlí i další organizace sudetských Němců.<sup>17</sup> Hlavním cílem nadace je finanční podpora kulturních projektů a česko-sudetoněmeckých a německo-českých setkání.<sup>18</sup> V šedesátých letech se jednalo o již usazené a plně strukturované sdružení usilující o dokončení sociálního začlenění sudetských Němců do společnosti. K tomu jim měla pomoci i identifikace s politickými stranami.<sup>19</sup> Sudetoněmecký spolek postupně podepsal dohody se zástupci řady politických stran - například z SPD, CSU i FDP, kteří se rozhodli podporovat požadavky sdružení.<sup>20</sup>

Politická podpora sdružení se začala snižovat po roce 1966, kdy byla utvořena koalice CDU/SPD a nový kancléř Willy Brandt začal uplatňovat tzv. *Ostpolitik*, která neobsahovala požadavky SL. Prohlubující se rozpor mezi spolkovou vládou a SL umocnilo i podepsání Smlouvy o vzájemných vztazích mezi Československou socialistickou republikou (dále jen ČSSR) a SRN v roce 1973, která se oficiálně tématu sudetských Němců nevěnovala.<sup>21</sup> V devadesátých letech již po pádu železné opony následovaly další dva bilaterální dokumenty - Smlouva o dobrém sousedství mezi SRN a Českou a Slovenskou Federativní Republikou z roku 1992<sup>22</sup> a Česko-německá deklarace z roku 1997<sup>23</sup>. Oba tyto dokumenty se zaměřovaly na společnou budoucnost. Sudetoněmeckému sdružení nepřinesly žádné přiblížení k naplnění jejich cílů.

---

<sup>17</sup> Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU* (VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2010), 154.

<sup>18</sup> „Gesetz über die Errichtung der Sudetendeutschen Stiftung“, *Oficiální stránky Sudetendeutsche Stiftung*, staženo 24. 3. 2019, <https://www.sudetendeutsche-stiftung.de/gesetz/index.html>.

<sup>19</sup> Václav Houžvička, *Návraty sudetské otázky* (Praha: Karolinum, 2005), 341.

<sup>20</sup> *Ibid.*, 343.

<sup>21</sup> *Ibid.*

<sup>22</sup> Ministerstvo zahraničních věcí, „20 let od podepsání Smluv o dobrém sousedství“, *mzv.cz*, 28. února 2012, staženo 7.4.2019,

[https://www.mzv.cz/berlin/cz/aktuality/informace\\_a\\_sdeleni/x20\\_let\\_od\\_podepsani\\_smluv\\_o\\_dobrem.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/aktuality/informace_a_sdeleni/x20_let_od_podepsani_smluv_o_dobrem.html).

<sup>23</sup> Ministerstvo zahraničních věcí, „Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji“, *mzv.cz*, 22. února 2013, staženo 5. 4. 2019,

[https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne\\_vztahy/cesko\\_nemecka\\_deklarace\\_o\\_vzajemnych.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne_vztahy/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html).

### 1.1.2. Postavení sdružení ve 21. století

Z předchozí kapitoly je patrné, že se v Bavorsku dostávalo skupině sudetských Němců určité podpory, která se později přesunula do kulturní a občanské roviny. Proto není překvapující, že v oblasti kulturní a občanské spolupráce nabývají sudetoněmecko-české vztahy na četnosti zejména po podpisu Česko-německé deklarace v roce 1997 a po následném zřízení Česko-německého fondu budoucnosti.<sup>24</sup> Další utužování spolupráce v této rovině vztahů umožnil vstup ČR do Evropské Unie (dále jen EU) a do Schengenského prostoru.<sup>25</sup> Z toho důvodu na svých oficiálních stránkách SL vstup ČR do těchto evropských integračních struktur označuje za významný okamžik, který sudetským Němcům přinesl neomezený přístup k jejich domovině a nové možnosti utužení vzájemné spolupráce.<sup>26</sup>

V kulturní a občanské sféře dochází ve 21. století k utužování a prohlubování vztahů SL s českou stranou. V oblasti vztahů vrcholných představitelů obou stran v daném období je vývoj složitější, ale kulturní i občanská sféra spolupráce se především orientuje na společnou budoucnost v duchu evropské integrace a není už tolik zatížena rozdílnými pohledy na otázky minulosti. Od české strany tak v této rovině vztahů nejsou ze strany landsmanshaftu tvrdě vyžadovány ústupky v podobě například zrušení Benešových dekretů.

K tomu, aby si sdružení sudetských Němců vymohlo na české straně ústupky pro alespoň částečné naplnění svých cílů, potřebovalo podporu německé politické scény, která by vyvinula na ČR tlak v mezinárodní rovině. Tuto podporu SL dříve díky řadě dohod s německými politickými činiteli získávalo. Zásadní zlom pro vztahy SL s německými politickými aktéry byl i v této sféře podpis Česko-německé deklarace, kde se česká i německá strana v článku IV. dohodli „*nezatěžovat své vztahy politickými a právními otázkami pocházejícími z minulosti*“. Tento dokument představoval po Brandtově *Ostpolitik* a Smlouvě o vzájemných vztazích mezi ČSSR a SRN další ránu politickému vlivu landsmanshaftu, neboť se jednalo o jasný signál, že tzv. *Vergangenheitspolitik*, čili politika vůči minulosti není pro

<sup>24</sup> Česko-německý fond budoucnosti pomáhá stavět mosty mezi Čechy a Němci. Cíleně podporuje projekty, které svádějí dohromady lidi obou zemí, které umožňují a prohlubují pohledy do jejich světů, do společné kultury a dějin. Od roku 1998 poskytl Fond budoucnosti dohromady přibližně 57 milionů eur na 10 300 projekty „O nás“, Česko – německý fond budoucnosti oficiální stránky, staženo 10. 4. 2019, <http://www.fondbudoucnosti.cz/o-nas/o-nas/>.

<sup>25</sup> Vladimír Handl, „Von der Abgrenzung zur Partnerschaft: Deutsch-tschechische Beziehungen im vereinten Europa“, in *Deutsche und Tschechen. Landsleute und Nachbarn in Europa*, ed. Matthias Stickler et al. (Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit, 2018), 205.

<sup>26</sup> „Unsere Geschichte im Überblick“, staženo 1. 5. 2019, [https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/17\\_die\\_sudetendeutschen\\_zeitstrahl\\_neu.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/17_die_sudetendeutschen_zeitstrahl_neu.pdf).

SRN prioritní. Německá i česká strana se v deklaraci zavázaly hledět do budoucna a respektovat odlišný pohled na události společné minulosti.<sup>27</sup> Právě tato teze byla pro landsmanšaft problematická, neboť jeho požadavky vycházejí z křivd způsobených v minulosti. Tehdejší mluvčí SL Franz Neubauer se v reakci na podpis deklarace vymezil proti použití termínu odsun místo vyhnání a zároveň odmítl tezi, že je tímto krokem uzavřena debata o minulosti a křivdách.<sup>28</sup> Dle Neubauera zůstalo právo sudetských Němců i po podpisu dohody stále legitimní a musí zůstat součástí budoucích česko-německých diskuzí.<sup>29</sup> Sdružení kvůli těmto výhradám odmítlo přijmout Česko-německou deklaraci za právně závazný dokument, který by jim do budoucna bránil ve vymáhání požadavků spolku.<sup>30</sup> Vzhledem k tomuto prohlášení Neubauera není žádným překvapením, že téma dekretů bylo i ve 21. století opětovně otevřeno na mezinárodní půdě.

Posledním výraznějším pokusem o prolomení *Benešových dekretů* představovalo období přístupových jednání ČR do EU. V reakci na tvrzení vyhnaneckých organizací požádal tehdejší premiér Miloš Zeman společně s komisařem pro rozšíření Günterem Verheugenem o prozkoumání slučitelnosti Benešových dekretů s "*acquis communautaire*".<sup>31</sup> V závěrečném posudku z roku 2002 došla komise k tomu, že účinnost dekretů a dalších zákonů vypršela jejich jednorázovým použitím po válce. Tzv. "*Amnestijní zákon*" pak dle vyjádření Evropské komise neměl být původně určen k ospravedlnění násilí na Němcích a nemůže být v současnosti překážkou vyšetřování válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. Na základě výsledného posudku schválili poslanci v rezoluci o rozšíření Evropské unie aklamací dodatek, podle nějž nemá český tzv. amnestijní zákon z roku 1946 opodstatnění z hlediska moderního práva a spravedlnosti.<sup>32</sup> Český parlament v tomto období také přijal usnesení, které zakotvilo trvalou platnost dekretů.<sup>33</sup> Ani oficiální rozhodnutí EU nezměnilo pohled sudetských Němců,

---

<sup>27</sup> Ministerstvo zahraničních věcí, „Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji“, *mzv.cz*, 22. února 2013, staženo 5. 4. 2019,

[https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne\\_vztahy/cesko\\_nemecka\\_deklarace\\_o\\_vzajemnych.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne_vztahy/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html).

<sup>28</sup> Milan Šmíd, „Co obsahuje Česko-německá deklarace? (seriál Německo a my)“, *Aktuálně.cz*, 28. června 2018, staženo 4. 4. 2019, <http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-smid.php?itemid=31938>.

<sup>29</sup> Ibid.

<sup>30</sup> Václav Kural et al., *Krajanské organizace sudetských Němců v SRN* ((Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998).

<sup>31</sup> ČTK, *iDnes.cz*, „Dekrety jsou minulostí, uznal Verheugen“, *iDnes.cz*, 11. dubna 2002, staženo 5. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dekrety-jsou-minulosti-uznal-verheugen.A020411\\_090813\\_domaci\\_has](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dekrety-jsou-minulosti-uznal-verheugen.A020411_090813_domaci_has).

<sup>32</sup> Ministerstvo zahraničních věcí, „Dekrety prezidenta republiky z let 1940-1945“, *mzv.cz*, 4. června 2004, staženo 24. 7. 2019,

[https://www.mzv.cz/jnp/cz/o\\_ministerstvu/historie\\_a\\_osobnosti\\_ceske\\_diplomacie/druha\\_svetova\\_valka\\_a\\_jeji\\_dusledky/dekrety\\_prezidenta\\_republiky\\_z\\_let\\_1940/index.html](https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/druha_svetova_valka_a_jeji_dusledky/dekrety_prezidenta_republiky_z_let_1940/index.html).

<sup>33</sup> Václav Klaus, „Pokusy o návrat minulosti pokračují“, in *Česko-německá deklarace: dvacet let poté*, ed. Václav Klaus et al. (Praha: Institut Václava Klause, 2017), 36-37.

kteří se rozhodli na svých závěrech trvat. Svůj vytrvalý názor ukázal předseda sdružení Posselt již v roce 2003 během finálního hlasování o pátém rozšíření EU. Tehdy jako člen Evropského parlamentu hlasoval proti přijetí ČR do EU.<sup>34</sup>

Podpis Česko-německé deklarace a vstup ČR do EU vedl k depolitizaci a marginalizaci otázky sudetských Němců v německé politice, a tím značnému ztížení vyjednávací pozice SL. To, že se posléze sudetoněmecká otázka ve vztahu k ČR stala pro německou politiku spíše okrajovou záležitostí, dokládá kromě samotného podpisu deklarace i koaliční smlouva CDU/CSU a SPD z roku 2005, kde byla otázka politiky vůči minulosti reflektována spíše ve vnitropolitické části.<sup>35</sup> Také nynější spolková kancléřka Angela Merkelová se přihlásila ke slibu svého předchůdce Gerharda Schrödera nepodporovat žádné právní nároky sudetských Němců vůči ČR.<sup>36</sup>

## 1.2. Tradiční partnerství CSU s SL

SL a ostatní vyhnanecké spolky měly historicky podporu zejména ze strany CSU, která programově dlouhodobě podporuje jejich požadavky.<sup>37</sup> CSU je v Bavorsku působící sesterskou organizací Křesťansko-demokratické unie (CDU), která je od roku 2005 nejsilnější vládní stranou země. Řada vysokých představitelů spolku se v CSU přímo angažovala. Tradiční partnerství mezi CSU a tímto sdružením je v Bavorsku stále aktivní i v současné době, přesto ale od 90. let prochází spíše obdobím stagnace a stává se čím dál více pouze deklaratorní.<sup>38</sup> Gerhard Hopp ve své publikaci *Machfaktor ohne Machtbasis?* poukázal na to, že období stagnace vztahů s CSU je způsobeno zejména nárůstem nesouladu mezi vedením SL a jeho postavením vůči CSU. Hopp uvádí, že oběma partnerům chybí ve vzájemných vztazích nová alternativní strategie, která by reflektovala historický vývoj, a tak i současný stav vztahů CSU s tímto sdružením. V této souvislosti také poukazuje na to, že skutečné úspěchy s ohledem na požadavky sudetoněmeckého sdružení vůči ČR se v budoucnu nedají

---

<sup>34</sup> Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt* (Berlín: Christoph Links Verlag GmbH, 2016), 72.

<sup>35</sup> Miroslav Kunštát, „Nová německá vláda amorálně-historická dimenze česko-německých vztahů“, *Mezinárodní vztahy* 42, č. 1 (leden 2007): 50.

<sup>36</sup> Eva Hahnová, „Česko - německá deklarace – model po deseti letech“, in *Česko-německá deklarace – Deset let poté*, Alexandr Vondra et al. (Institut Václava Klause: Praha, 2007), 34.

<sup>37</sup> Matthias Stickler, „Sudetendeutsche Landsmannschaft“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 12. března 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche\\_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten\\_und\\_Politik\\_der\\_SL](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten_und_Politik_der_SL).

<sup>38</sup> Ibid.

očekávat.<sup>39</sup> Německá strana se obdobně jako česká strana snaží překonat odlišný pohled na minulost orientací na budoucnost a nezatěžovat bilaterální vztahy. Příkladem může být již zmiňovaný Fond budoucnosti. V tomto směru by Německu zatvrzelé bránění sudetoněmeckých požadavků bránilo v hladkém utužování vztahů s ČR. Dá se tedy předpokládat, že ani do budoucna landsmanšaft ze strany Německa neobdrží jinou než spíše vysvětlující podporu. V souladu s touto Hoppovou teorií je také úprava stanov sdružení z roku 2015, která bude rozebrána v další podkapitole. Tato úprava stanov signalizuje snahu sdružení přizpůsobit se nové fázi debaty o minulosti.

Období stagnace vztahů mezi SL a CSU ale neznamená, že zástupci CSU vztahy ČR a tohoto sudetoněmeckého sdružení nijak neovlivňovali. I přes Hoppovu teorii o odcizení CSU a SL našlo sdružení spojence v CSU na půdě Evropského parlamentu. Po oficiálním kladném vyjádření EU ke slučitelnosti dekretů s evropským právem hlasovala desetičlenná skupina z řad poslanců CSU spolu s Posseltem v roce 2003 proti přijetí ČR do EU. Tato skupina členů parlamentu ještě před finálním hlasováním ve svém upozornění uvedla *"Chceme vyslat k české politické scéně signál, že rány způsobené v minulosti vyhnaným Němcům jsou ještě otevřené a že je třeba je léčit oboustranným dialogem,"*<sup>40</sup> Větší podoba na celoněmecké úrovni v podobě kooperovaného politického tlaku na zástupce ČR ve 21. století již po vstupu ČR do EU nenastala a vzhledem ke snaze orientaci na budoucnost pravděpodobně ani nepřijde.

Jak bude patrné z hlavních kapitol této práce, ministerští předsedové Bavorska nového milénia (všichni členové CSU) svými postoji spoluutvářeli ráz některých událostí a bývali v pozici komentátora či prostředníka jejich vztahů s českou stranou. Z toho důvodu je důležité nastínit jejich odlišné přístupy k česko-sudetoněmecké problematice. Ačkoliv by bylo jistě zajímavé analyzovat hlouběji jejich přístup k otázkám vyrovnávání se s minulostí, vzhledem k tématu této bakalářské práce zde bude následovat pouze kratší přehled jejich přístupů.

Prvním ministerským předsedou Bavorska nového milénia se stal Edmund Stoiber. Ve své funkci byl v letech 1998-2007. Vůči sudetským Němcům zaujímal Stoiber pozici „ochránce“ a vyjadřoval svou podporu jejich cílů veřejnosti, bavorské spolkové vládě i uvnitř

---

<sup>39</sup> Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU*, 191.

<sup>40</sup> Helena Landovská, „Evropský parlament se vyslovil pro vstup Česka do EU“, *Novinky.cz*, 9. dubna 2003, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/5694-evropsky-parlament-se-vyslovil-pro-vstup-ceska-do-eu.html>.

samotné CSU.<sup>41</sup> Byl známý svou kritikou vůči české vládě pro svou neochotu diskutovat se sudetskými Němci a za trvání na tzv. Benešových dekretch.<sup>42</sup>

V roce 2007 se krátce jeho nástupcem stal Gunther Beckstein. Obdobně jako Stoiber sympatizoval s názory a požadavky SL.<sup>43</sup> V roce 2008 byl Beckstein ve funkci ministerského předsedy Bavorska nahrazen Horstem Seehoferem. Seehoferův postoj a rétorika proti ČR byla v porovnání se Stoiberem výrazně umírněnější. Podporoval diskuzi o Benešových dekretch a odsunu jako takovém.<sup>44</sup> Jako první bavorský ministerský předseda Bavorské vlády navštívil opakovaně oficiálně ze svého úřadu Českou republiku.<sup>45</sup> Poprvé ČR oficiálně navštívil v roce 2010 za doprovodu Bernda Posselta. Význam tohoto setkání lze spatřit i v tom, že samotné sdružení jej na svých oficiálních stránkách prezentuje jako jeden z hlavních bodů své novodobé historie.<sup>46</sup>

### 1.3. Požadavky, cíle sdružení a jejich vývoj

V srpnu roku 1950 podepsalo SL ve spolupráci s Ackermann-Gemeinde<sup>47</sup>, Witikobund<sup>48</sup> a Seliger Gemeinde<sup>49</sup> tzv. Chartu německých vyhnanců.

Charta byla nahrazena v roce 1961 ucelenějším dokumentem - Sudetoněmeckým programem tzv. 20 bodů. Prvních deset bodů dokumentu je věnováno interpretaci česko-sudetoněmecké minulosti, čili tzv. pohledu *Rückblick*. zatímco zbývající část je zaměřena na přítomnost, respektive budoucnost a nese název *Ausblick*. Prvních deset bodů se věnuje sudetoněmecké interpretaci společných dějin.<sup>50</sup>

Již samotný vznik Československa v roce 1918 označují sudetští Němci ve svém programu za protiprávní akt. Sudetští Němci participovali sice v období První republiky na

---

<sup>41</sup> Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU*, 191.

<sup>42</sup> Ibid, 133.

<sup>43</sup> Lily Gardner Feldman, *Germany's Foreign Policy of Reconciliation: From Enmity to Amity* (ROWMAN & LITTLEFIELD, 2014), 293.

<sup>44</sup> Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU*, 346.

<sup>45</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013*, 99.

<sup>46</sup> „Unsere Geschichte im Überblick“, staženo 1. 5. 2019,

[https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/17\\_die\\_sudetendeutschen\\_zeitstrahl\\_neu.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/17_die_sudetendeutschen_zeitstrahl_neu.pdf).

<sup>47</sup> Ackermann-Gemeinde je vysídlenecký spolek katolického proudu, který vznikl v roce 1946. Spolek se profiloval snahou o mírový návrat sudetských Němců zpět do své domoviny a za původce všeho zla označoval nacionalismus.

<sup>48</sup> Witikobund je organizace založená roku 1948 sudetoněmeckými nacisty. Jedná se o nacionalistickou organizaci, jež je považována za nejradikálnější součást SL.

<sup>49</sup> Seliger Gemeinde reprezentuje sociálně demokratický proud sudetoněmeckých spolků.

<sup>50</sup> Václav Kural et al., *Studie o sudetoněmecké otázce* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996), 145.

vládě, nicméně se „marně snažili zajistit si hospodářskou, sociální, národní existenci a kulturní autonomii“.<sup>51</sup> Dle svého programu nemají sudetští Němci žádný podíl na mnichovské krizi a odtržení oblasti Sudet od Československa označují jako legitimní akt. Přesto samotný vznik Protektorátu považují za odporující mezinárodnímu právu. Období druhé světové války ve své programu nijak nereflektují. V osmém bodě se věnují přímo tématu odsunu. Ten označují za dílo „expanzivního českého nacionalismu“<sup>52</sup>, který „vyhnal sudetské Němce z jejich rodové sídelní oblasti a okradl je o jejich národní majetek“.<sup>53</sup> Tyto body jasně ukazují diametrálně odlišný pohled české a sudetoněmecké strany, který se opírá o naprosto odlišnou kauzalitu.

Druhá část programu se již orientuje na otázky a cíle, již by sudetští Němci ve vztahu k ČSR chtěli dosáhnout. Prvotní myšlenkou druhé části je to, že se sudetští Němci ani německý národ nikdy nesmíří s vyhnáním z jejich původní oblasti. Zásadní je též jejich odmítnutí kolektivní viny. Tato myšlenka se často objevuje i v rétorice Posselta. Sudetští Němci odmítají odplatu a zřikají se jakékoliv pomsty, ale trvají na zadostučinění za škody způsobené nuceným vyhnáním. Po spolkové vládě chtějí, aby „nikdy nepřijala jejich vyhnání a vyvlastnění“ a hájila jejich zájmy na mezinárodní scéně, tedy i vůči ČSR. Primárním požadavkem je tzv. *Heimatsrecht* (právo na vlast).<sup>54</sup> Právo na vlast pro sudetské Němce představuje možnost návratu do vlasti a právo na sebeurčení. Právo na sebeurčení by jim mělo zajistit nerušený život, právo na kulturní, hospodářský i politický status dle své volby.<sup>55</sup>

Jednotlivé prvky programu SL se odrážely do jednání s československou a později i českou stranou. Zejména právo na vlast a na sebeurčení představovaly problematické body vztahů SL a ČR v kontextu tzv. Benešových dekretů, které mimo jiné potvrzovaly konfiskaci majetku sudetských Němců a jejich ztrátu československého státního občanství v případě, že se provinili proti ČSR.<sup>56</sup>

---

<sup>51</sup> Miroslav Potočný, Sudetoněmecký program tzv. 20 bodů z hlediska mezinárodního práva in Krajanské organizace sudetských Němců v SRN (Praha, Ústav Mezinárodních vztahů, 1998), 129.

<sup>52</sup> Miroslav Potočný, Sudetoněmecký program tzv. 20 bodů z hlediska mezinárodního práva in Krajanské organizace sudetských Němců v SRN (Praha, Ústav Mezinárodních vztahů, 1998), 171.

<sup>53</sup> Ibid.

<sup>54</sup> Ibid.

<sup>55</sup> Ibid.

<sup>56</sup> Ministerstvo zahraničních věcí, „Dekrety prezidenta republiky z let 1940-1945“, *mzv.cz*, 4. června 2004, staženo 24. 7. 2019,

[https://www.mzv.cz/jnp/cz/o\\_ministerstvu/historie\\_a\\_osobnosti\\_ceske\\_diplomacie/druha\\_svetova\\_valka\\_a\\_jeji\\_dusledky/dekrety\\_prezidenta\\_republiky\\_z\\_let\\_1940/index.html](https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/druha_svetova_valka_a_jeji_dusledky/dekrety_prezidenta_republiky_z_let_1940/index.html).

Program sdružení byl beze změny platný až do roku 2015. Takto dlouhá platnost všech bodů bez jakékoliv nové úpravy reflektující novodobé uspořádání Evropy a integrační procesy je v souladu s Hoppovou teorií o jisté neschopnosti spolku reagovat na nové podmínky.

### 1.3.1. Změna stanov

Celý programu tzv. 20 bodů byl v celém původním znění platný až do roku 2015. V Sudetoněmeckém domě v Mnichově došlo z impulzu Bernda Posselta 28. února 2015 po více než čtyřiceti letech ke změně stanov sdružení. Nové stanovy sdružení reagují na historický vývoj a současnou pozici SL a ČR. Nové stanovy reflektují pozici ČR, kterou nabyla po vstupu do EU a dalších evropských struktur. Přesto, že se landsmanschaft snažil vstup ČR do EU podmínit zrušením Benešových dekretů, oceňuje sdružení v nových stanovách zlepšení kulturních a občanských vztahů sudetských Němců a Čechů, které byly umožněny vstupem ČR do EU.<sup>57</sup> Spolkové shromáždění sdružení ze svých stanov vypustilo požadavek náhrady a odškodnění.

Další změnou oproti programu tzv. 20 bodů je úprava článku „o znovunabytí domoviny“.<sup>58</sup> Právo na domovinu a sebeurčení bylo zakomponováno do požadavku na dodržování základních lidských práv v evropském měřítku.<sup>59</sup> Dle nových stanov SL je patrné, že otázky spojené s poválečným odsunem jsou pro ně stále živým a otevřeným tématem. Zajímavé jsou formulace týkající se snahy udržet historické a kulturní dědictví sudetských Němců u nových generací. Kromě samotného vedení tedy i stanovy již reagují na probíhající a hlavně nadcházející generační obměnu. Snaží se o udržení svých cílů, a tím i samotného sdružení do budoucna.<sup>60</sup>

Posselt svůj reformní kurz na 66. Sudetoněmeckých dnech v Augsburgu komentoval slovy, že nový kurz spočívá v tom, že změny hranic nebo kolektivní návrat do Čech ani návrat majetku již nejsou cíli sdružení. Znovu se přihlásil ke svým dřívějším výrokům, že neexistuje kolektivní vinna, pouze kolektivní odpovědnost. Příslušníci *Volksgruppe* sudetských Němců od tohoto okamžiku nemohou již vznášet své majetkové požadavky vůči ČR kolektivně. Pouze sami jako občané SRN. Téma majetkoprávního vypořádání patřilo k nejpálčivějším pro

---

<sup>57</sup> „Grundsatzklärung der Sudetendeutschen Landsmannschaft“, oficiální stránky Sudetoněmeckého krajanského sdružení, staženo 7. 6. 2019, [https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15\\_sl\\_grundsatzklaerung.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15_sl_grundsatzklaerung.pdf).

<sup>58</sup> Ibid.

<sup>59</sup> Ibid.

<sup>60</sup> Ibid.

českou stranu. Posseltův reformní nový kurz v podobě úpravy stanov tedy dozajista pomůže jeho přání o sblížení obou skupin.<sup>61</sup>

#### 1.4. Reformní kurz Bernda Posselta

K pochopení významu osobnosti Bernda Posselta v sudetoněmecko-českých vztazích je třeba vysvětlit jeho postavení v rámci SL. Posselt zaujímá v organizační struktuře SL výlučnou pozici. Spolkové předsednictvo SL se skládá z mluvčího, spolkového předsedy (dále jen předseda), tří zástupců předsedy a dalších pěti členů. Členové Spolkového předsednictví i členové Spolkového shromáždění jsou voleni vždy na čtyři roky. V roce 2000 Posselt na pozici předsedy vystřídal ve funkci Franze Neubauera, který od roku 1982 zastával funkci předsedy i mluvčího. V roce 2008 získal Posselt rovněž i pozici mluvčího.<sup>62</sup> Jak je patrné z výše popsané organizační struktury SL, obě jím zastávané pozice mají esenciální vliv na směřování landsmanšaftu a jeho vnější vztahy i s ČR. Z toho důvodu je v této bakalářské práci kladen důraz na jeho osobu jakožto hlavního zástupce SL.

Zvolení Bernda Posselta na pozici předsedy sdružení je možné považovat za významnou generační obměnu ve vedení sdružení, neboť jako první osoba v takto vysoké pozici, se narodil až po skončení války v roce 1956 na území SRN. To znamená, že nebyl přímým účastníkem poválečného odsunu. Tato postupně probíhající přirozená generační obměna se stává charakteristickou pro celé sdružení i ostatní vyhnanécké spolky.<sup>63</sup>

Posselt po svém zvolení trval dále na většině požadavků předchozí generace sudetských Němců, což lze chápat jako znamení kontinuity SL a jejich cílů. Posselt jakožto mluvčí spolku složil před Spolkovým shromážděním tradičně následující slib: „*Slibuji, že budu vykonávat svůj úřad jakožto mluvčí a reprezentant sudetoněmecké národnostní skupiny podle stanov Sudetoněmeckého krajanského sdružení a že budu kdykoliv a proti komukoliv zastupovat zájmy sudetských Němců podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.*“<sup>64</sup> Ze své pozice vedoucího představitele sdružení nemohl neintervenovat v Evropském parlamentu a má výhrady proti vyhaslosti tzv. Benešových dekretů.

---

<sup>61</sup> Sudetští Němci otevírají novou kapitolu svých dějin“, *Střední Evropa: revue pro středoevropskou kulturu a politiku*, č. 140 (srpen 2015): 94-96, staženo 5. 5. 2019, [www.revuestrednievropa.cz/upload/19.pdf](http://www.revuestrednievropa.cz/upload/19.pdf).

<sup>62</sup> Matthias Stickler, „Sudetendeutsche Landsmannschaft“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 12. března 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche\\_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten\\_und\\_Politik\\_der\\_SL](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten_und_Politik_der_SL).

<sup>63</sup>Ibid.

<sup>64</sup> „Grundsatzklärung der Sudetendeutschen Landsmannschaft“, *oficiální stránky Sudetoněmeckého krajanského sdružení*, staženo 7. 6. 2019, [https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15\\_sl\\_grundsatzklaerung.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15_sl_grundsatzklaerung.pdf).

K intervenci v Evropském parlamentu využil svého členství v CSU a tehdejšího mandátu v Evropském parlamentu, který zastával mezi lety 1994-2014. V roce 1999 přenesl oficiálně jako první téma Benešových dekretů na půdu Evropského parlamentu. Později stál v čele speciální komise, která by zřízena EU za účelem prošetření slučitelnosti dekretů s "acquis communautaire".<sup>65</sup> Po oficiálním kladném vyjádření EU ke slučitelnosti dekretů s evropským právem hlasoval spolu s desetičlennou skupinou z řad poslanců CSU v roce 2003 proti přijetí ČR do EU. Jejich skupina ve svém dřívějším upozornění uvedla "*Chceme vyslat k české politické scéně signál, že rány způsobené v minulosti vyhnaným Němcům jsou ještě otevřené a že je třeba je léčit oboustranným dialogem*".<sup>66</sup> Sám Posselt na setkání Klubu mladých Evropanů 29. května na půdě filosofické fakulty sdělil, že jeho negativní hlasování bylo protestem proti bezpráví spáchaného na sudetských Němcích po válce reprezentované tzv. "Benešovými dekrety" a další poválečnou legislativou, se kterou ČR do EU vstupuje.<sup>67</sup> Veřejná debata, kterou v tomto duchu často Posselt iniciuje, bývá trnem v oku pro některé zástupce české politické scény, kteří by chtěli již otázku vzájemné minulosti trvale uzavřít na základě myšlenek Česko-německé deklarace. Takovým příkladem je i bývalý prezident Václav Klaus, jehož postoji vůči sdružení bude věnována jedna z hlavních kapitol.

V současnosti se Posselt zároveň snaží o hledání nové alternativní strategie v postojích sdružení vůči ČR, která by zmírnila napětí starých útoků. Nejpatrnějším příkladem Posseltova reformního kurzu je jím iniciovaná změna stanov sdružení z roku 2015, která vyvolala ostrou kritiku Posselta ve vlastních řadách. Posselt změnu stanov odůvodnil snahou o usmíření mezi sudetskými Němci a Čechy. Pro úpravu stanov se vyslovilo 72 ze sta delegátů Spolkového shromáždění sdružení. Zejména radikálnější část sudetoněmeckých organizací (Witikobund)<sup>68</sup> změnu stanov odmítá, a proto podali žalobu k soudu. Jsou přesvědčeni, že se touto změnou mění samotný účel sdružení, a proto tato úprava stanov vyžaduje souhlas všech sudetoněmeckých organizací. Správní soud v Mnichově jejich argumentaci odmítl, ale nové stanovy však přesto zrušil kvůli nedostatku času na vypořádání všech připomínek.<sup>69</sup>

---

<sup>65</sup> Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt* (Berlín: Christoph Links Verlag GmbH, 2016), 72.

<sup>66</sup> Helena Landovská, „Evropský parlament se vyslovil pro vstup Česka do EU“, *Novinky.cz*, 9. dubna 2003, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/5694-evropsky-parlament-se-vyslovil-pro-vstup-ceska-do-eu.html>.

<sup>67</sup> Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt*, 72.

<sup>68</sup> Witikobund je nacionalistická, početně nejmenší a nejradikálnější součást SL

<sup>69</sup> ČTK, „Soud zrušil změnu stanov sudetských Němců“, *Novinky.cz*, 1. února 2016, staženo 7. 6. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/393511-soud-zrusil-zmenu-stanov-sudetskych-nemcu.html>.

Vedení SL je přesvědčeno, že nynější změna je právně v pořádku.<sup>70</sup> Je tedy vidět, že ani samotný landsmanshaft ve 21. století není názorově jednotný. I přes to byl Posselt v období vnitřní debaty o úpravě stanov v roce 2016 zvolen opětovně mluvčím sdružení 88 ze sta delegátů.<sup>71</sup> Především zastánci již zmíněné radikální linie SL nejsou s Posseltovým přístupem k České republice spokojeni. Změna stanov v roce 2019 byla oficiálně zanesena do úředního registru spolků. Posseltovi se i přes kritické hlasy z vlastních řad podařilo změnu prosadit a zároveň se udržet v čele sdružení.

---

<sup>70</sup> ČTK, „Sudetští Němci vypustili ze svých stanov snahu o vrácení majetku“, *Novinky.cz*, 28. února 2016, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/396119-sudetsti-nemci-vypustili-ze-svych-stanov-snahu-o-vraceni-majetku.html>

<sup>71</sup> ČTK, „Bernd Posselt zůstává nejvyšším představitelem sudetských Němců“, *Novinky.cz*, 27. února 2016, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/396105-bernd-posselt-zustava-nejvyssim-predstavitelem-sudetskyh-nemcu.html>.

## 2. Prezidentská úroveň vztahů ČR a Sudetoněmeckého krajského sdružení

### 2.1. Václav Klaus a jeho postoj vůči sdružení

V březnu roku 2003 byl zvolen českým prezidentem Václav Klaus. Stalo se tak v období napětí vztahů mezi sudetoněmeckým spolkem a ČR, které bylo vyvoláno děním během přístupových jednání ČR do EU. V českém politickém spektru náležel Klaus k proudu liberálně konzervativních pravicových politiků, jež kritizovali evropskou integraci a společenství. Z toho důvodu býval medií často označován za „euroskeptika“, avšak on sám sebe považuje za „eurorealistu“.<sup>72</sup>

V Praze dne 21. ledna 1997 jako tehdejší ministerský předseda spolu s německým spolkovým kancléřem Helmutem Kohlem a ministry zahraničí obou zemí podepsal již zmiňovanou Česko-německou deklaraci. Na obsah a hlavní myšlenky tohoto společného prohlášení české a německé strany se v průběhu svých prezidentských mandátů opětovně odkazoval. Po jejím podpisu nepovažoval žádné další vstřícné kroky vůči SL za nutné ani žádoucí. Jeho kritika ostatních českých politických aktérů, kteří tak učinili, vedla často k mediálními hádkám i s Berndem Posseltem. V deklaraci vyjádřila česká strana lítost, že poválečným vyháněním, jakož i nuceným vysídlením sudetských Němců z tehdejšího Československa, vyvlastňováním a odnímáním občanství bylo způsobeno mnoho utrpení i křivd nevinným lidem. Zároveň lituje nepotrestání excesů, které při vysídlování proběhly.<sup>73</sup>

Německá strana naopak přiznává odpovědnost Německa za jeho roli v historickém vývoji, který vedl k Mnichovské dohodě z roku 1938 a k útěkům i k vyhánění lidí z československého pohraničí, k rozbití a obsazení Československé republiky.<sup>74</sup> Klaus tento bilaterální dokument označil za „vítězství realistického postoje“ a kompromis pro obě strany, neboť jejich pohled na události po druhé světové válce se bude vždy rozcházet.<sup>75</sup> Deklarace kromě výše zmíněných tezí obsahuje i formulaci, že „křivdy patří minulosti“, což vyvolalo rozhořčení u sudetoněmeckých spolků, pro které tato formulace představovala do budoucna

---

<sup>72</sup> MF DNES, Johanna Grohová, „Klaus promluvil do světa na BBC“, *iDnes.cz*, 11. listopadu 2003, staženo 20. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-promluvil-do-sveta-na-bbc.A031110\\_231102\\_domaci\\_pol](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-promluvil-do-sveta-na-bbc.A031110_231102_domaci_pol).

<sup>73</sup> Ministerstvo zahraničních věcí, „Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji“, *mzv.cz*, 22. února 2013, staženo 5. 4. 2019, [https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne\\_vztahy/cesko\\_nemecka\\_deklarace\\_o\\_vzajemnych.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne_vztahy/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html).

<sup>74</sup> *Ibid.*

<sup>75</sup> *Ibid.*

potencionální překážku v naplnění svých požadavků vůči české straně. Nicméně kancléř Kohl prohlásil, že otázka právních nároků vůči ČR nebyla součástí deklaračních ujednání.<sup>76</sup>

To, že komplikované vztahy k otázkám vzájemné minulosti a sudetských Němců pokládal Klaus tedy od podepsání této deklarace za uzavřené, dokládala i jeho rétorika. Příkladem může být jeho vystoupení na konferenci „*Tolerance místo intolerance*“ v Ústí nad Labem v roce 2004, kde vyzval ke smíření s minulostí, která by podle něj již neměla zatěžovat společnou budoucnost. Kontinuita Klausova nesmlouvavého postoje vůči sudetským spolkům a otázkám minulosti byla charakteristická pro obě jeho prezidentská období, kdy často kritizoval vstřícná gesta ostatních českých politiků vůči SL. V publikaci *Česko-německá deklarace: dvacet let poté* komentoval Klaus projekt z roku 2005 pomoci „*aktivním odpůrcům nacismu*“ iniciovaný českou vládou k šedesátému výročí skončení druhé světové války slovy „*je to koncepčně chybné, zbytečné a prázdné gesto, které může ve svých důsledcích poškodit Českou republiku a její zájmy. Prohlášení jednostranné znovu otevírá již jednou uzavřenou citlivou historickou kapitolu*“ a zároveň dodal, že takových pokusů bylo dle jeho mínění bohužel více.<sup>77</sup> Z těchto kroků je zároveň patrný složitý a nejednotný přístup českých politických aktérů k landsmanshaftu a k tématu Benešových dekretů.

Polarizace ve vztahu k minulosti byla patrná také v posuzování významu cesty premiéra Nečase do Mnichova. Klaus se sice k jeho návštěvě veřejně nevyjádřil, nicméně lze jeho opozici spatřovat v tom, že v roce 2010 ani 2011 nebyl ochotný přijmout návštěvu ministerského předsedy Seehofera, a to i přestože premiéry ostatních spolkových zemí přijímal.<sup>78</sup> Nabízí se tedy otázka, do jaké míry se sám Klaus choval v souladu s poselstvím Česko – německé deklarace. Vstřícné gesto ze strany Paroubka podporovalo vzájemné porozumění a pokračující dialog mezi Českem a Německem, který se obě strany rozhodli v deklaraci dále rozvíjet. Na Klausův negativní postoj vůči obdobným pozitivním gestům lze proto nahlížet jako na porušení tohoto bodu deklarace. Otázka natolik citlivá jako je téma odsunu a československé poválečné legislativy jen těžko vymizí z veřejné debaty podpisem jednoho dokumentu. Klausův nesmlouvavý postoj vůči SL v tomto ohledu přispěl k vytvoření dalšího napětí ve vztazích ke sdružení.

Dalším obdobným příkladem je i jeho reakce na vystoupení exministra kultury Hermana z roku 2016 na sudetoněmeckém sjezdu v Norimberku. Tento akt považoval za

---

<sup>76</sup> Václav Klaus, „Pokusy o návrat minulosti pokračují“ in *Česko-německá deklarace: dvacet let poté*, ed. Václav Klaus et al., 13.

<sup>77</sup> Ibid, 15.

<sup>78</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014), 97.

nadbytečný.<sup>79</sup> Politické polarizaci ve vztahu k minulosti budou věnovány i části dalších kapitol, neboť se ve vztahu k českému politickému dění jedná o charakteristické téma, která však zpravidla příliš nepřekračuje českou debatu.<sup>80</sup>

Podruhé byl Klaus zvolen prezidentem v roce 2008. Ve svém mandátu setrval do roku 2013, kdy byl ve funkci nahrazen Milošem Zemanem. Na konci svého druhého volebního období Klaus vyjádřil obavy, že ČR v otázce odsunu již nebude nikdo hájit.<sup>81</sup> Do pozice „obhájce“ českých zájmů a Benešových dekretů se Klaus postavil mimo jiné během procesu ratifikace Lisabonské smlouvy. Požadoval výjimku z Listiny práv EU, která je součástí Lisabonské smlouvy. Výjimku pro Českou republiku Klaus zdůvodňoval obavou, že by ratifikace Lisabonské smlouvy upravující pravidla fungování Evropské unie mohla ohrozit právě platnost Benešových dekretů, neboť tato smlouva zakazuje jakoukoliv diskriminaci na základě státní příslušnosti a sudetští Němci by tím pádem mohli usilovat o navrácení zkonfiskovaného majetku.<sup>82</sup> Nicméně právní předpisy EU nemají zpětnou účinnost a i úprava státního občanství není v působnosti EU, a proto vyjádření obavy ohledně prolomení Benešových dekretů bylo spíše účelově politického rázu nežli právního.<sup>83</sup> Nemožnost prolomení Benešových dekretů ratifikací Lisabonské smlouvy potvrdil i Posselt, dle kterého se smlouva zaměřuje na budoucnost a není platná na minulost.<sup>84</sup> Kromě výjimky z Lisabonské smlouvy požadoval Klaus i garanci EU ohledně nedotknutelnosti Benešových dekretů. Po rozhodnutí ústavního soudu ČR, který došel k závěru, že smlouva není v rozporu s českým ústavním řádem, byla smlouva v listopadu 2009 podepsána.<sup>85</sup> Vyjednaná výjimka však nenabude právní platnosti, dokud nebude ratifikována všemi členskými státy EU. ČR nemá jistotu kdy a zda se tak stane, proto má charakter příslibu a nikoliv závazné právní normy.<sup>86</sup> Benešovy dekrety tedy v kontextu ratifikace Lisabonské smlouvy byly opětovně otevřeny,

---

<sup>79</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013*, 97.

<sup>80</sup> Ibid, 99.

<sup>81</sup> ČTK, „Klaus: Až odejdu, Česku bude chybět obhájce v sudetoněmecké otázce“.

<sup>82</sup> Marek Kerles, „Lisabon nemůže mít vliv na Benešovy dekrety, tvrdí Posselt“, *Lidovky.cz*, 17. říjen 2009, staženo 1. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/lisabon-nemuze-mit-vliv-na-benesovy-dekrety-tvrdi-posselt-pa0-zpravy-domov.aspx?c=A091017\\_115150\\_ln\\_domov\\_mev](https://www.lidovky.cz/lisabon-nemuze-mit-vliv-na-benesovy-dekrety-tvrdi-posselt-pa0-zpravy-domov.aspx?c=A091017_115150_ln_domov_mev).

<sup>83</sup> Monika Forejtová, „Výjimky z listiny základních práv EU pro ČR?“, *Pravniprostor.cz*, 10. června 2014, staženo 1. 5. 2019, <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/vyjimky-z-listiny-zakladnich-prav-eu-pro-cr>.

<sup>84</sup> Marek Kerles, „Lisabon nemůže mít vliv na Benešovy dekrety, tvrdí Posselt“, *Lidovky.cz*, 17. říjen 2009, staženo 1. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/lisabon-nemuze-mit-vliv-na-benesovy-dekrety-tvrdi-posselt-pa0-zpravy-domov.aspx?c=A091017\\_115150\\_ln\\_domov\\_mev](https://www.lidovky.cz/lisabon-nemuze-mit-vliv-na-benesovy-dekrety-tvrdi-posselt-pa0-zpravy-domov.aspx?c=A091017_115150_ln_domov_mev).

<sup>85</sup> Ibid.

<sup>86</sup> Monika Forejtová, „Výjimky z listiny základních práv EU pro ČR?“, *Pravniprostor.cz*, 10. června 2014, staženo 1. 5. 2019, <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/vyjimky-z-listiny-zakladnich-prav-eu-pro-cr>.

avšak kvůli právnímu statutu vyjednané výjimky nedošlo k reálnému posunu v otázce jejich garance EU.

Na základě Klausových prohlášení a snah o vyjednání výjimky týkající se dekretů během jednání o Lisabonské smlouvě lze usuzovat, že Klaus sudetoněmeckou otázku používal k rozdmýchání nacionalistických nálad uvnitř české společnosti.

### 2.1.1. Vztah Klause a SL

Klausův postoj vůči Benešovým dekretům a sudetoněmecké otázce býval přirozeně častým zdrojem kritiky na sudetoněmeckých srazech. Jinak tomu nebylo ani na 60. sudetoněmeckém sjezdu v Augsburgu, který se konal v roce 2009 již po českém podpisu Lisabonské smlouvy. Posselt negativně hodnotil postoj Klause pro trvání na Benešových dekretech a obvinil jej, že svrhl vládu, která sudetským Němcům byla nakloněná. Naopak ve svém úvodním projevu ocenil postoje exministrů Karla Schwarzenberga, Ondřeje Lišky a Cyrila Svobody.<sup>87</sup> Sudetští Němci podle něj budou v EU usilovat o tzv. domovské právo. Prvním krokem k naplnění domovského práva má být Charta základních práv EU, která zakazuje kolektivní vyhoštění a diskriminaci příslušníků národnostních menšin.<sup>88</sup>

Zdrojem dalšího napětí a pokračujícího vyhroceného diskurzu mezi SL a Klausem se stal 62. sjezd sudetoněmecký sjezd. Konal se v roce 2011 v období výročí vyhlazení Lidic. Předák sdružení Franz Pany během tohoto sjezdu vybídl prezidenta Klause k omluvě za minulá přikopání, kterým Češi sudetské Němce vystavili. Posselt posléze na Klause apeloval, aby jeden ze dvou zbývajících roků ve své funkci prohlásil za rok sudetských Němců.<sup>89</sup> V reakci na tento požadavek Klaus SL právě v kontextu výročí vypálení Lidic vyčetl „*mimořádnou necitlivost a nepoučitelnost*“.<sup>90</sup> Výměnu názorů se snažil uklidnit Seehofer, který zdůraznil potřebu dialogu k vytvoření aktivních sousedských vztahů.<sup>91</sup> Pany Klause

---

<sup>87</sup> Lišku ocenil za učebnice dějepisu, které informují o odsunu lépe než německé a Svobodu za ochotné přijetí pozvání do Štrasburku. Posselt ocenil také Schwarzenberga, který připomněl, že v kontrastu k vyhlazení Lidic nacisty, došlo v Postoloprtech k poválečnému masakru sudetských Němců. Adb, „Posselt označil Klause za egomana, pro sudetské Němce žádá vlastní diplomacii“, *iDnes.cz*, 2. červen 2015, staženo 7. 5. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/posselt-oznacil-klause-za-egomana-pro-sudetske-nemce-zada-vlastni-diplomacii-1w5-domaci.aspx?c=A090602\\_154544\\_domaci\\_adb](https://zpravy.idnes.cz/posselt-oznacil-klause-za-egomana-pro-sudetske-nemce-zada-vlastni-diplomacii-1w5-domaci.aspx?c=A090602_154544_domaci_adb).

<sup>88</sup> Ibid.

<sup>89</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013*, 97.

<sup>90</sup> Mad, „Chtít omluvu ve výročí vypálení Lidic je necitlivé, odmítl Klaus sudetskou výzvu“, *iDnes.cz*, 11. Června 2011, staženo 5. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-odmitl-omluvu-sudetskym-nemcum.A110611\\_181511\\_domaci\\_mad..](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-odmitl-omluvu-sudetskym-nemcum.A110611_181511_domaci_mad..)

<sup>91</sup> Ibid., 122.

kritizoval i na následujícím sjezdu v roce 2012, kde však současně vyjádřil i své přesvědčení, že vztahy ČR a sudetských Němců prochází pozitivním vývojem.<sup>92</sup>

Ze strany spolku se Klaus stával terčem kritiky zejména kvůli dlouhodobému trvání na Benešových dekretech a vyjádřeních, ve kterých vysídlení sudetských Němců považuje za logické. V květnu roku 2004 prohlásil, že: „*Všichni víme, v jaké historické chvíli Benešovy dekrety vznikly a čeho byly důsledkem – šílené, otřesné, tragické války, kterou nevyvolalo Československo*“.<sup>93</sup> V obdobném smyslu se k tomuto tématu vyjádřil i červnu 2012: „*Nacistický teror, zločiny a fanatický odpor, který Němci do poslední chvíle války kladli, násilně ukončily tisícileté soužití Čechů a Němců v českých zemích a zbořily složitě budovanou důvěru a spontánní ochotu k jeho pokračování. Vzdálily nás navzájem. Odsun německého obyvatelstva z našich zemí byl logickým vyústěním této tragické kapitoly našich dějin*“.<sup>94</sup> Těmito výroky, které nepředstavovaly v Klausově rétorice žádnou výjimku, dle SL podporuje představy o kolektivní vině a schvaluje oplácení zločinu zločinem jiným.<sup>95</sup>

Ani konec volebního období Klause neznamenal konec napjatých vztahů mezi ním a landsmanshaftem. Posselt po skončení druhého volebního období Klause prohlásil, že Klaus poškodil vztahy Česka a Německa. Negativně posuzoval i podporu, kterou Klaus v roce 2017 vyjádřil protiimigrační a protiislámské straně Alternativa pro Německo (AfD), které dle něj spojuje nacionalisty a lidi s nenávisí vůči EU.<sup>96</sup> Z výše uvedený příkladů lze usuzovat, že Klaus ve vztazích k landsmanshaftu nefiguroval v pozici smířčího. Panyho přesvědčení ohledně pozitivního vývoje vztahů v období prezidentských mandátů Klause bylo tedy vyústěním jiné úrovně politických kroků.

---

<sup>92</sup> Mad , ČTK „Na Pražském hradě by měl zavládnout rozum, řekl předák sudetských Němců“, *iDnes.cz*, 27. Května 2012, staženo 7. 7. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/290783-prezidentska-kampan-se-zvrhla-v-hadku-o-dekrety.html>.

<sup>93</sup> Marie Königová, Právo, „Prezidentská kampaň se zvrhla v hádku o dekrety“, *Novinky.cz*, 21. ledna 2013, staženo 29. 4. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/290783-prezidentska-kampan-se-zvrhla-v-hadku-o-dekrety.html>.

<sup>94</sup> Michaela Černá, Karel Hrubeš, ČTK, „Benešovy dekrety jsou vyhaslé, tvrdil Zeman v minulosti“, *Lidovky.cz*, 20. ledna 2013, staženo 3. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119\\_223059\\_in\\_domov\\_mc](https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119_223059_in_domov_mc).

<sup>95</sup> ČTK, „Klaus: Až odejdu, Česku bude chybět obhájce v sudetoněmecké otázce“, *iDnes.cz*, 14. listopadu, staženo 23. 3. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/klaus-se-boji-ze-pojeho-odchodu-nikdo-nebude-branit-cr-p0h-domaci.aspx?c=A121114\\_154206\\_domaci\\_js](https://zpravy.idnes.cz/klaus-se-boji-ze-pojeho-odchodu-nikdo-nebude-branit-cr-p0h-domaci.aspx?c=A121114_154206_domaci_js).

<sup>96</sup> ČTK, „Šéf sudetských Němců Posselt kritizoval Klause za podporu protiimigrační strany AfD“, *Novinky.cz*, 8. září 2017, staženo 1. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/448707-sef-sudetskych-nemcu-posselt-kritizoval-klausa-za-podporu-protiimigracni-strany-afd.html>.

## 2.2. Přímá volba prezidenta České republiky

V roce 2013 byli kandidáty v historicky první přímé volbě ve druhém kole Karel Schwarzenberg a Miloš Zeman. Během předvolební debaty byla znovu skloňována a politizována otázka Benešových dekretů, což vedlo k opakovaným mediálními přestřelkám mezi oběma kandidáty. Znovu se tak ukázala síla a efektivita tohoto citlivého tématu. V případě předvolebního (zejména mediálního) klání byla patrná politická polarizace zosobněná obdobně jako v případě Klause dominantními politickými aktéry, kteří byli zvyklí spíše na autoritativní nežli kompromisní jednání.<sup>97</sup>

Jako první do předvolebního klání vznesl téma dekretů Zeman. Přesto Klaus z otevření tohoto tématu obvinil Schwarzenberga.<sup>98</sup> Schwarzenberg v předvolební debatě pro Českou televizi vyjádřil své přesvědčení, že dle jeho názoru by v dnešní době stanul bývalý prezident Edvard Beneš za poválečný odsun Němců před soudem v Haagu. Zároveň později označil Benešovy dekrety za právně vyhaslé a vyloučil, že by v dnešní době mohlo být možné se právně zabývat majetkovými nároky sudetských Němců.<sup>99</sup> Zeman sám ještě jako premiér v únoru 2002 označil v rozhovoru pro Český rozhlas dekrety za právně vyhaslé: „*Každý dokument, a Benešovy dekrety jsou takovým dokumentem, musíte posuzovat v daném historickém kontextu. Já jsem byl první politik, který jasně řekl, že Benešovy dekrety jsou vyhaslé a byl jsem za to mnohokrát kritizován, a přesto jsem měl odvahu to říci prostě proto, že si myslím, že je to pravda*“.<sup>100</sup>

Na svém výroku Zeman vystavěl část závěru své kampaně, během níž se snažil apelovat na nacionalistickou stránku svého elektorátu – například během duelu v televizi Prima dorazil s českou vlajkou na klopě a opětovně se k výroku Schwarzenberga vracel. Na jeho adresu prohlásil, že jej dále nerespektuje jako svého soka v prezidentském klání a že „mluví jako sudeták“.<sup>101</sup> Schwarzenberův postoj vůči Benešovi byl ale skutečně odměřenější

---

<sup>97</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013*, 99.

<sup>98</sup> Ibid. 99.

<sup>99</sup> Michaela Černá, Karel Hrubeš, ČTK, „Benešovy dekrety jsou vyhaslé, tvrdil Zeman v minulosti“, *Lidovky.cz*, 20. ledna 2013, staženo 3. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119\\_223059\\_ln\\_domov\\_mc](https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119_223059_ln_domov_mc).

<sup>100</sup> Ibid.

<sup>101</sup> Domáci, ČTK, „Kníže si naběhl s dekrety. Dostal to od Klause i Zemana“, *Aktuálně.cz*, 19. ledna 2013, staženo 28. 4. 2019, <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/knize-si-nabehl-s-dekrety-dostal-to-od-klause-i-zemana/r~i:article:769081//>.

než v případě Klause či Zemana. V rozhovoru s novinářkou Marcelou Pecháčkovou pro „Lidové noviny“ v roce 2002 řekl, že prezident Zeman nepatří k jeho nejoblíbenějším.<sup>102</sup>

V reakci na Schwarzenbergův předvolební výrok jej Posselt prohlásil za morálního vítěze voleb a odmítl, že by sloužil „*cizím zájmům, jak mu odpudivými, skoro až rasisticky působícími útoky předhazovala Klausova rodina*“.<sup>103</sup> Naopak Klaus na adresu Schwarzenberga řekl, že „*mu to nikdy nemůže prominout*“.<sup>104</sup> Zeman podobně jako Klaus Schwarzenbergovy výroky ohledně Benešových dekretů odsoudil. Ačkoliv sudetoněmecká karta v českém předvolebním klání vyvolala opětovnou mediální přestřelku, ve výsledku Zemanovi nepomohla. Zeman ve druhém kole nezaznamenal v pohraničních oblastech totiž žádný výrazný nárůst podpory.<sup>105</sup> V dubnu 2013 se již po své výhře Miloš Zeman k danému tématu opětovně vyjádřil a zopakoval své prohlášení z roku 2002, ve kterém prohlásil, že se velká část sudetských Němců dopustila zrady.<sup>106</sup>

Během historicky první české přímě volby prezidenta se téma poválečného odsunu a Benešových dekretů stalo v české debatě opětovně politickým tématem, jehož součástí se i bez svého záměru stal landsmanshaft. Přesto k žádnému dalšímu posunu v této problematice nedošlo.

### 2.3. Miloš Zeman - nový přístup vůči SL?

K sudetským Němcům se Zeman vyjadřoval kriticky. Obhajoval jejich vyhoštění již v období, kdy byl předsedou vlády.<sup>107</sup> Na rozdíl od Klause používal Zeman vůči sudetským Němcům značně tvrdší rétoriku, která v sobě nesla prvky určité necitlivosti a opět byla v rozporu s myšlenkami deklarace. Dle Zemana se mnoho sudetských Němců dopustilo

---

<sup>102</sup> Miroslav Kunštát, „Tschechischer politischer Diskurs über Edvard Beneš nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprecht, 2013), 250.

<sup>103</sup> ČTK, „Posselt: Schwarzenberg je morální vítěz voleb“, *Lidovky.cz*, 1. února 2013, staženo 7. 5. 2019, [https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/posselt-schwarzenberg-je-moralni-vitez-voleb\\_260114.html](https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/posselt-schwarzenberg-je-moralni-vitez-voleb_260114.html).

<sup>104</sup> Marie Königová, Právo, „Prezidentská kampaň se zvrhla v hádku o dekrety“, *Novinky.cz*, 21. ledna 2013, staženo 29. 4. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/290783-prezidentska-kampan-se-zvrhla-v-hadku-o-dekrety.html>.

<sup>105</sup> Jan Wirtitzer, „Volební čísla a mapy: Pražané jsou váhaví střelci, „Sudety“ nerozhodly“, *iDnes.cz*, 27. ledna 2013, staženo 29. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volby-cisla-mapy-statistiky-zeman-schwarzenberg.A130127\\_090027\\_domaci\\_jw](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volby-cisla-mapy-statistiky-zeman-schwarzenberg.A130127_090027_domaci_jw).

<sup>106</sup> Lubomír Palata, „Zeman: Sudetští Němci mohou být za odsun rádi, mohli dostat trest smrti“, *iDnes.cz*, 23. dubna 2013, staženo 7. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rakousko-zeman-sudetsti-nemci.A130423\\_154317\\_zahranicni\\_pul](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rakousko-zeman-sudetsti-nemci.A130423_154317_zahranicni_pul).

<sup>107</sup> Michaela Černá, Karel Hrubeš, ČTK, „Benešovy dekrety jsou vyhaslé, tvrdil Zeman v minulosti“, *Lidovky.cz*, 20. ledna 2013, staženo 3. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119\\_223059\\_ln\\_domov\\_mc](https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119_223059_ln_domov_mc).

velezrady, neboť kolaborovali s nacistickým Německem, tedy se zemí, která obsadila jejich vlastní stát. V té době se zrada trestala smrtí. Sudetští Němci byli „pouze vyhnání“, což je mnohem mírnější než rozsudek smrti. Navíc jim bylo splněno jejich přání navrátit se do Říše.<sup>108</sup>Následky Zemanových nevhodných výroků na sebe nenechaly dlouho čekat. V roce 2002 vedly ke zrušení oficiální návštěvy tehdejšího německého kancléře Gerharda Schrödera, dle kterého Zemanovy výroky poškodily českoněmecké vztahy.<sup>109</sup>

K tématu sudetské otázky se již jako zvolený prezident ČR Zeman vrátil těsně před oficiální plánovanou návštěvou Rakouska. Distancoval se od uplatňování principu kolektivní viny, ale zároveň zdůraznil, že „člověk by neměl zapomínat, že 90% sudetských Němců hlasovalo pro pomahače Hitlera“. Ale neopomněl dodat: „Oceňuji, že zbývajících 10% - socialisté, komunisté a další - bylo proti Hitlerovi. Benešovy dekrety neobsahují princip kolektivní viny, protože odhadovaných deset procent bylo vyjmutu z odsunu.“<sup>110</sup> Zároveň ve svém prohlášení ocenil tuto „desetiprocentní skupinu“, která v poválečných volbách nevolila Konrada Henleina.<sup>111</sup> Zemanovo prohlášení vyvolalo vlnu nevole u rakouských zástupců sudetských spolků.<sup>112</sup>SL v čele s Posseltem Zemanovy výroky přešli mlčením.<sup>113</sup> Znovu se ukázal Zemanův zřetelně vyhraněný postup vůči SL, přesto byl Zeman v kontrastu ke Klausovi ve vztahu k landsmanšaftu ochoten přistoupit ke vstřícným gestům, a tak jeho postoj nebyl tolik nesmlouvavý. Nový postoj v podobě pozitivního přístupu vůči landsmanšaftu se však u Zemana nalézt nedá.

V květnu 2014 podnikl německý prezident Joachim Gauck oficiální návštěvu České republiky. Ústředním tématem Gauckovy třídenní návštěvy se staly přátelské vztahy obou sousedních zemí a také aktuální témata zahraniční a evropské politiky. Společně s Milošem Zemanem navštívili památník Terezín. Okupaci českých zemí a následný odsun sudetských

---

<sup>108</sup> Vojtěch Blodig, „Terezínská tryzna 2002“, *Holocaust.cz*, 30. července 2017, staženo 3. 4. 2019, <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-ze-zpravodaje-terezinske-iniciativy/casopis-terezinske-iniciativy-c-22/terezinska-tryzna-2002/>

<sup>109</sup> Lubomír Palata, „Zeman: Sudetští Němci mohou být za odsun rádi, mohli dostat trest smrti“, *iDnes.cz*, 23. dubna 2013, staženo 7. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rakousko-zeman-sudetsti-nemci.A130423\\_154317\\_zahranicni\\_pul](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rakousko-zeman-sudetsti-nemci.A130423_154317_zahranicni_pul).

<sup>110</sup> Ibid.

<sup>111</sup> Lubomír Palata, „Zeman: Sudetští Němci mohou být za odsun rádi, mohli dostat trest smrti“, *iDnes.cz*, 23. dubna 2013, staženo 7. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rakousko-zeman-sudetsti-nemci.A130423\\_154317\\_zahranicni\\_pul](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rakousko-zeman-sudetsti-nemci.A130423_154317_zahranicni_pul).

<sup>112</sup> Ibid.

<sup>113</sup> Lidovky.cz, ČTK, „Sudetští Němci chválí Nečase. Omluvil se za odsun“, *Lidovky.cz*, 18. května 2013, staženo 28. 4. 2019, [https://www.lidovky.cz/domov/sudetsti-nemci-pochvalili-necase-za-jeho-omluvu-za-odsun.A130518\\_152319\\_ln\\_domov\\_vs](https://www.lidovky.cz/domov/sudetsti-nemci-pochvalili-necase-za-jeho-omluvu-za-odsun.A130518_152319_ln_domov_vs).

Němců označil během návštěvy Gauck za smutné vyvrcholení společných dějin.<sup>114</sup> Kvůli těmto událostem Gauck nazval českoněmecké dějiny dějinami utrpení.<sup>115</sup> Neopomenul připomenout, že se odsun sudetských Němců týkal i nevinných a ocenil, že Česká republika v roce 2005 ocenila sudetské odbojáře a Němce pronásledované nacistickým režimem. K budoucímu vývoji českoněmeckých vztahů se vyjádřil optimisticky.<sup>116</sup>

### 2.3.1. Zemana změna stanov sdružení

Během své návštěvy Karlovarského kraje v roce 2015 nazval Zeman SL bezvýznamným spolkem, který již ztratil vliv a je odsouzený k zániku.<sup>117</sup> V tomto jeho výroku je vidět kontrast k jednání Václava Klause, který na základě svých kroků například během jednání o Lisabonské smlouvě nepovažoval spolek za bezvýznamný. Důkaz úpadku SL Zeman dokládá i Posseltovou ztrátou křesla v Europarlamentu ve volbách roku 2014. Posselt byl členem Evropského parlamentu dvacet let. Zeman se zmínil i o nedávno přijaté změně stanov sdružení.<sup>118</sup> Reformní kurz Posselta a jeho alternativní strategie v jednání k ČR byla Zemanem přijata jako další známka slabosti dokládající postupný úpadek sdružení. Kdy Posselt ve svém proslovu vyzdvihl potřebu usmíření s Čechy a touhu po spolupráci a partnerství mezi Čechy a sudetskými Němci.<sup>119</sup> Upuštění požadavku na právo na domovinu a navrácení zkonfiskovaného majetku označil Posselt za „moudrou investici do budoucnosti“.<sup>120</sup> Upozornil, že nechce popírat příčinné souvislosti a že si uvědomuje kolaboraci některých sudetských Němců s nacistickým režimem, ale vinna je na konkrétních jednotlivcích a nelze ji uplatňovat vůči celé skupině.<sup>121</sup> V kontrastu k dřívějším sjezdům

spolku nezazněla kritika Benešových dekretů. Dle tehdejšího ministra zahraničí Lubomíra Zaorálka tento krok znamenal vstřícný krok směrem ke zlepšení českoněmeckých vztahů.<sup>122</sup>

---

<sup>114</sup> ČTK, iDnes.cz, „Havel je mým vzorem, řekl akademikům Gauck. Pak zamířil do Terezína“, *iDnes.cz* 6. května 2014, staženo 1. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/prezident-gauck-navstivil-terezin.A140506\\_185820\\_domaci\\_jp](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/prezident-gauck-navstivil-terezin.A140506_185820_domaci_jp).

<sup>115</sup> Ibid.

<sup>116</sup> Ibid.

<sup>117</sup> Rudolf Voleman, Právo, „Landsmansaft považují za bezvýznamný spolek, řekl Zeman“, *Novinky.cz*, 15. dubna 2015, staženo 2. 4. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/367088-landsmansaft-povazuji-za-bezvyznamny-spolek-rekl-zeman.html>.

<sup>118</sup> Ibid.

<sup>119</sup> Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt*, 78.

<sup>120</sup> Ibid.

<sup>121</sup> Ibid.

<sup>122</sup> ČTK, iDnes.cz, „Sudetští Němci mění stanov, už jim nezáleží na majetku, ale na usmíření“, *iDnes.cz*, 28. února 2016, staženo 3. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sudetsti-nemci-vypustili-pozadavek-o-navraceni-majetku.A160228\\_113818\\_zahranicni\\_san](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sudetsti-nemci-vypustili-pozadavek-o-navraceni-majetku.A160228_113818_zahranicni_san).

### 3. Vztahy se sdružením na vládní úrovni

V období let 2004-2015 bylo u moci celkem osm premiérů a vystřídalo se devět vlád. Proto se v této části nebudu věnovat všem českým politickým činitelům, ale pouze vybraným, které na základě své rešerše považuji za stěžejní pro svou práci. Níže uvedení političtí činitelé byli vybráni na základě jejich významné aktivity pro vývoj vztahů ČR s landsmanšaftem.

#### 3.1. Sudetští Němci a Jiří Paroubek

V roce 2005, kdy byl Jiří Paroubek premiérem, vydala česká vláda oficiální prohlášení, v něm se česká vláda omluvila německým antifasistům za pronásledování po druhé světové válce.<sup>123</sup> Prohlášení mělo podporu skrze celé české politické spektrum až na výjimku ODS. Proti prohlášení se vyjádřil i tehdejší prezident Klaus, který je označil za nezodpovědný.<sup>124</sup>

Paroubek prohlášení obhajoval tím, že se týká pouze sudetoněmeckých antifasistů, kteří bojovali proti nacismu, a přesto se po skončení války stali obětmi nuceného odsunu. Zdůraznil, že prohlášení není v žádném případě v rozporu s Benešovými dekrety, ve kterých byli antifasisté také zmíněni. V souvislosti s prohlášením se česká vláda rozhodla financovat projekt dokumentující osudy sudetoněmeckých antifasistů. K antifasistům náleželi například sudetoněmečtí sociální demokraté, komunisté a katoličtí kněží. Tato Paroubkova snaha o snížení napětí vztahů s krajanským spolkem se neminula účinkem. Na Sudetoněmeckém dni přirozeně byly Paroubkovy projekty oceněny.<sup>125</sup>

Byl to například projekt, který se zabýval dokumentací sudetských Němců, kteří bojovali proti fašismu. Dále byla v Ústí nad Labem postavena tabule, která dokumentuje výpovědi vyhnaných sudetských Němců. Paroubek se také snažil vybudovat v Ústí nad Labem muzeum Collegium Bohemicum, které by upomínalo na dějiny Němců v severních Čechách.<sup>126</sup> Kromě toho sudetští Němci ocenili, že se během volební kampaně v roce 2006

---

<sup>123</sup> Novinky a ČTK, „Vláda ocenila německé antifasisty, Klaus je proti“, *Novinky.cz*, 24. srpna 2005, staženo 23. 2. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/63566-vlada-ocenila-nemecke-antifasisty-klaus-je-proti.html>.

<sup>124</sup> Josef Kopecký, „Paroubek se opět pře s prezidentem“, *iDnes.cz*, 14. červenec 2005 staženo 7. 4. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/paroubek-se-opet-pre-s-prezidentem-d5x/domaci.aspx?c=A050713\\_204140\\_domaci\\_miz](https://zpravy.idnes.cz/paroubek-se-opet-pre-s-prezidentem-d5x/domaci.aspx?c=A050713_204140_domaci_miz).

<sup>125</sup> Novinky a ČTK, „Vláda ocenila německé antifasisty, Klaus je proti“, *Novinky.cz*, 24. srpna 2005, staženo 23. 2. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/63566-vlada-ocenila-nemecke-antifasisty-klaus-je-proti.html>.

<sup>126</sup> Lidovky.cz, „Sudetští Němci chválili premiéra Paroubka“, *Lidovky.cz*, 4. červen 2006, staženo 5. 6. 2019, [https://www.lidovky.cz/sudetsti-nemci-chvalili-premiera-paroubka-fjj-/zpravy-svet.aspx?c=A060604\\_162718\\_ln\\_zahranici\\_bat](https://www.lidovky.cz/sudetsti-nemci-chvalili-premiera-paroubka-fjj-/zpravy-svet.aspx?c=A060604_162718_ln_zahranici_bat).

neobjevovaly protiněmecké tendence.<sup>127</sup> I přesto se v roce 2005 našel další moment vedoucí k rozčarování na mezinárodní půdě, když byla 16. května 2005 na Loretánském náměstí odhalena socha Edvarda Beneše.<sup>128</sup>

Edmund Stoiber označil její vystavení za „dlouho plánovanou provokaci“ a postavil osobu Edvarda Beneše do jedné roviny s Josefem Stalinem.<sup>129</sup> Klidnější směr napjatých vztahů SL a ČR se tak díky tomuto momentu opět zpomalil.

Vstřícného směru Paroubkovy vlády vůči sudetoněmecké problematice se chytil bavorský premiér Edmund Stoiber. Během Sudetoněmeckých dnů požádal tehdejší bavorský premiér Stoiber českou vládu o zrušení tzv. „amnestijního zákona“. Zároveň oznámil, že součástí jeho plánované návštěvy budou i sudetoněmečtí zástupci.<sup>130</sup> Jak již bylo dříve zmíněno, v Bavorsku představují sudetští Němci poměrně výraznou volební skupinu. Stoiber dále uvedl: *"Je třeba mluvit o tom, co lze udělat 60 let po válce, materiální restituce není proveditelná, ale morální restituce by měla být proveditelná."*<sup>131</sup> Paroubkova gesta měla pozitivní odezvu nejen ve vztazích k Bavorsku, ale i v rámci SL. Zároveň se ukázalo, že ze strany ČR bude z jejich strany požadováno další množství obdobných i větších gest. Paroubek tedy ve smyslu Česko-německé deklarace přispěl ke vzájemnému dialogu a pokračující činnosti historiků, nicméně také svým přístupem pootevřel dveře ještě většímu tlaku na českou stranu.

### 3.2. Sudetští Němci a Petr Nečas

Petr Nečas v roce 2013 jako historický první český premiér navštívil bavorský parlament a pronesl řeč týkající se i sudetských Němců. Toto zlomové gesto se dá považovat za začátek nové éry sudetoněmecko-českých vztahů, v jejímž kurzu posléze pokračovali i

---

<sup>127</sup> Novinky a ČTK, „Vláda ocenila německé antifašisty, Klaus je proti“, *Novinky.cz*, 24. srpna 2005, staženo 23. 2. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/63566-vlada-ocenila-nemecke-antifasisty-klaus-je-proti.html>.

<sup>128</sup> iDNES.cz, mad, „Benešova socha štvě sudetské Němce“, *iDnes.cz*, 16. Května 2005, staženo 12. 7. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/benesova-socha-stve-sudetske-nemce.A050516\\_100839\\_domaci\\_mad](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/benesova-socha-stve-sudetske-nemce.A050516_100839_domaci_mad).

<sup>129</sup> Tobias Weger, „Der „Liquidator“ und seine „Dekrete“ Edvard Beneš im sudetendeutschen Diskurs nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprecht, 2013), 276.

<sup>130</sup> iDNES.cz, ČTK, jba, „Přijdu i se sudetskými Němci, slíbil Praze Stoiber“, *iDnes.cz*, 4. června 2006, staženo 14. 7. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/prijdu-i-se-sudetskymi-nemci-slibil-praze-stoiber.A060604\\_134542\\_zahranicni\\_jba](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/prijdu-i-se-sudetskymi-nemci-slibil-praze-stoiber.A060604_134542_zahranicni_jba).

<sup>131</sup> Lidovky.cz, „Sudetští Němci chválili premiéra Paroubka“, *Lidovky.cz*, 4. červen 2006, staženo 5. 6. 2019, [https://www.lidovky.cz/sudetsti-nemci-chvalili-premiera-paroubka-fjj-/zpravy-svet.aspx?c=A060604\\_162718\\_ln\\_zahranici\\_bat](https://www.lidovky.cz/sudetsti-nemci-chvalili-premiera-paroubka-fjj-/zpravy-svet.aspx?c=A060604_162718_ln_zahranici_bat).

další čeští zástupci. Klaus se k Nečasově návštěvě Mnichova nevyjádřil, ale jeho opozici lze spatřovat v tom, že opakovaně v letech 2010 a 2011 nepřijal návštěvu předsedy vlády Bavorska Horsta Seehofera, přestože premiéry jiných spolkových zemí přijímal.<sup>132</sup> Nečasovo gesto v Mnichově bylo také v rozporu s Klausovou snahou o celé uzavření otázky minulosti. Ve svém projevu Nečas vyslovil politování s křivdami, které byly sudetským Němcům způsobeny poválečným vysídlením. Obdobně jako u Paroubka je zde vidět snaha dále zlepšovat vztahy se sdružením, zároveň však znovu vytyčuje hranice v podobě nezrušitelnosti Benešových dekretů.

K majetkovým nárokům se jako ostatní čeští politici vyjádřil zamítavě. Během svého proslavu citoval českoněmeckou deklaraci z roku 1997: *„Litujeme, že poválečným vyháněním, jakož i nuceným vysídlením sudetských Němců z tehdejšího Československa, vyvlastňováním a odnímáním občanství bylo způsobeno mnoho utrpení a křivd nevinným lidem, a to i s ohledem na kolektivní charakter přisuzování viny“*.<sup>133</sup> Nečasův projev se setkal s pozitivní odezvou ze strany Posselta, bavorského premiéra Seehofera i předsedkyně mnichovského parlamentu Barbary Stammové, která jeho projev označila za *„historickou chvíli v bavorském zemském sněmu“*.<sup>134</sup> Během své mnichovské návštěvy se Nečas zavázal podporovat Collegium Bohemicum, v čemž pokračovala i následující vláda Bohuslava Sobotky.<sup>135</sup> Po jednání v Mnichově Nečas v doprovodu Seehofera navštívili bývalý koncentrační tábor Dachau, kde se pietního aktu na žádost Seehofera zúčastnil i Posselt. Posléze byl Posselt i účastníkem večere na Nečasovu počest.<sup>136</sup>

Společná večere byla významným gestem na cestě zlepšujících se vztahů ČR a SL, které bylo ještě umocněno pozváním Seehofera do Prahy. Během návštěvy Prahy byl totiž členem oficiální delegace i Posselt, který při možnosti zúčastnit se oficiální návštěvy Prahy, opětovně sice kritizoval českou vládu za neochotu diskutovat o dekretech a odsunu. Význam této cesty pro sdružení je patrný z toho, že patří na jejich oficiálních stránkách k významným

---

<sup>132</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013*, 99.

<sup>133</sup> iDnes.cz, ČTK, „Křivd je nám líto, ale vracet nic nebudeme, řekl Nečas v Mnichově“, *iDnes.cz*, 21. února 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-necas-projev-pya-/zahranicni.aspx?c=A130221\\_104403\\_zahranicni\\_aha](https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-necas-projev-pya-/zahranicni.aspx?c=A130221_104403_zahranicni_aha).

<sup>134</sup> Ibid.

<sup>135</sup> Andreas Wiedemann, „Deutsche als Opfer? Zur tschechischen Debatte über Vertreibung und Gewalttaten nach dem Zweiten Weltkrieg“, in *Von Historikern, Politikern, Turnern und anderen: Schlaglichter auf die Geschichte des östlichen Europa Festschrift für Detlef Brandes zum 75. Geburtstag*, Dietmar Neutatz a Volker Zimmermann (Frank & Timme, 2018), 124.

<sup>136</sup> iDnes.cz, ČTK, „Křivd je nám líto, ale vracet nic nebudeme, řekl Nečas v Mnichově“, *iDnes.cz*, 21. února 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-necas-projev-pya-/zahranicni.aspx?c=A130221\\_104403\\_zahranicni\\_aha](https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-necas-projev-pya-/zahranicni.aspx?c=A130221_104403_zahranicni_aha).

událostem spolku ve 21. století.<sup>137</sup> První léta po vstupu ČR do EU byla ve znamení české vlády normalizovat určitým způsobem vztahy k landsmanshaftu. Ačkoliv Nečas během Seehoferovy pražské návštěvy nevyjednával přímo s Posseltem, už jen to, že byl členem oficiální delegace, která byla přijata nejvyšším zástupcem české vlády, považují za významný zlom v těchto vztazích. Po tomto momentu a následujících vystoupeních zástupců české vlády v Mnichově nabývají vztahy ČR a SL pozitivního směru. Zlepšení těchto vztahů je tedy vyústěním kroků na vládní úrovni.

Negativní reakce za svou návštěvou Nečas obdržel ze strany KSČM.<sup>138</sup> Zdůraznil přínos hospodářského a kulturního rozvoje v předválečných Sudetech a připustil, že jen málo z toho, co se v historii stalo, může být zlepšeno, avšak najít společnou interpretaci může vést k morálnímu uspokojení. Znovu se tak ukázala typická polarizace české politické scény. Seehofer i Nečas se dohodli, že ministerští předsedové ČR a největší německé spolkové země se budou scházet pravidelně jednou ročně.<sup>139</sup> Nečas tímto způsobem ukázal snahu o zlepšování vztahů nejen s Německem, ale i Bavorskem a SRN jakožto důležitými partnery pro nás do budoucna. Současně během svého proslovu rezolutně odmítl jakékoliv majetkoprávní požadavky sudetských Němců, čímž vytyčil určitou hranici, za kterou česká vláda již jít nehodlá.<sup>140</sup>

### 3.3. Sudetské dny a Daniel Herman

V roce 2016 jako historicky první člen české vlády navštívil ministr kultury Daniel Herman oficiálně 67. Sudetoněmecký sjezd. Již jeho počáteční gesto v podobě oslovení přítomných „milí krajané“ vyvolalo vlnu potlesku.<sup>141</sup> Před přítomnými vyjádřil lítost nad masivním vyháněním sudetských Němců po druhé světové válce. Ve svém projevu také odmítl platnost principu kolektivní viny „*neboť touha po pomstě a po odplatě za tyto válečné zločiny na sebe vzala hrůznou podobu ve zločinech ze strany části českého obyvatelstva vůči německým mluvícím spoluobčanům na sklonku války*“.<sup>142</sup> Současně Herman dodal, že identitu

---

<sup>137</sup> Ibid.

<sup>138</sup> Michal Kořan, *Česká zahraniční politika v roce 2013*, 99.

<sup>139</sup> iDnes.cz, ČTK, „Křivd je nám líto, ale vracet nic nebudeme, řekl Nečas v Mnichově“, *iDnes.cz*, 21. února 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-ncas-projev-pya-/zahranicni.aspx?c=A130221\\_104403\\_zahranicni\\_aha](https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-ncas-projev-pya-/zahranicni.aspx?c=A130221_104403_zahranicni_aha).

<sup>140</sup> Ibid.

<sup>141</sup> iDnes.cz, ČTK, „Herman vystoupil na sudetoněmeckém sjezdu. Milí krajané, pozdravil hosty“, *iDnes.cz*, 15. května 2016, staženo 20. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sjezd-sudetsti-nemci-herman.A160515\\_112525\\_zahranicni\\_ert](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sjezd-sudetsti-nemci-herman.A160515_112525_zahranicni_ert).

<sup>142</sup> ČTK, „První český ministr u sudetských Němců. Herman na sjezdu připomněl zločiny nacistů i odsunuté“, *Novinky.cz*, 15. května 2016, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/403529-prvni-cesky-ministr-u-sudetskych-nemcu-herman-na-sjezdu-pripomnel-zlociny-nacistu-i-odsunate.html>.

Čech, Moravy a Slezska po staletí utvářeli kromě Čechů i Němci, Židé, Romové a Poláci, kteří na jejich území žili. Posselt jeho slova označil za historický okamžik.<sup>143</sup> Vztahy mezi Čechy a Němci pustošily zločiny nacionálních socialistů, které se děly ve jméno německého národa vůči národu českému. Ale to nebyl konec. Odsoudil přitom uplatňování kolektivní viny a připojil se k odsouzení nacionalismu jako Posselt.<sup>144</sup> Herman tak pokračoval v Nečasově pozitivním přístupu vůči spolku.

Reakce na jeho návštěvu opět ukázala charakteristickou polarizaci české scény k otázce minulosti. Předseda komunistů Vojtěch Filip ministra Hermana za jeho účast na této události kritizoval a dokonce jej vyzval k rezignaci.<sup>145</sup> Dle něj byla Hermanova přítomnost na takové akci v době oslav 71. výročí konce druhé světové války zradou vůči těm, kteří zemřeli v boji za svobodu. Naopak Seehofer Hermanovu návštěvu označil za „historický krok“.<sup>146</sup> V roce 2017 navštívil pro změnu další sudetoněmecký sjezd tehdejší vicepremiér Pavel Bělobrádek, který přítomným sudetským Němcům řekl, že se nepřijel omlouvat ani usmířovat, ale navštívit krajaný, které pojí láska ke stejné zemi, její kultuře, historii a tradici. Podotkl, že toto všechno mají Češi a sudetští Němci společné, přestože hovoří odlišným jazykem.<sup>147</sup> Herman se podílel i na projektech týkajících se sudetských Němců.<sup>148</sup> Již v roce 2015 během 66. Sudetoněmeckých dnů poslal Pavel Bělobrádek sudetským Němcům své přátelské videoposelství. Jeho vstřícné bylo navíc doplněnou i osobní přítomností jeho náměstka Arnošta Markse. Osobní oslovení představitele české politické scény bylo absolutní novinkou.<sup>149</sup>

Vystoupení Hermana i Bělobrádka ocenil Seehofer. Podle něj oba titi aktéři i přes osobní útoky budují dobré vztahy mezi Čechy a sudetskými Němci. Seehofer ocenil

---

<sup>143</sup> Ibid.

<sup>144</sup> ČTK, „První český ministr u sudetských Němců. Herman na sjezdu připomněl zločiny nacistů i odsunuté“, *Novinky.cz*, 15. května 2016, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/403529-prvni-cesky-ministr-u-sudetskych-nemcu-herman-na-sjezdu-pripomnel-zlociny-nacistu-i-odsunate.html>.

<sup>145</sup> iDnes.cz, ČTK, „Herman vystoupil na sudetoněmeckém sjezdu. Milí krajané, pozdravil hosty“, *iDnes.cz*, 15. května 2016, staženo 20. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sjezd-sudetsti-nemci-herman.A160515\\_112525\\_zahranicni\\_ert](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sjezd-sudetsti-nemci-herman.A160515_112525_zahranicni_ert).

<sup>146</sup> Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt*, 82.

<sup>147</sup> ČTK a iDnes.cz, „Bělobrádek v Bavorsku: Nejedu se omlouvat, vyhánění se nesmí opakovat“, *iDnes.cz*, 4. června 2017, staženo 7. 6. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/belobradek-sudetsti-nemci-sjezd-landsmansaft.A170604\\_121112\\_zahranicni\\_jw](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/belobradek-sudetsti-nemci-sjezd-landsmansaft.A170604_121112_zahranicni_jw).

<sup>148</sup> Projekt "Smíření 2016". Tento projekt představoval osud sedmi sudetoněmeckých rodin, které byly vysídleny a sedm rodin žijících v domovech vysídlených rodin, které se navzájem navštěvují. Tento projekt byl veden Ackermann-Gemeinde a organizací Antikomplex. Byl finančně podporován německo-českým fondem budoucnosti, bavorským ministerstvem práce a sociálních věcí, městskou částí Praha 7 a Nadací Hanns-Seidel.

<sup>149</sup> Sudetští Němci otevírají novou kapitolu svých dějin“, *Střední Evropa: revue pro střeoevropskou kulturu a politiku*, č. 140 (srpen 2015): 94-96, staženo 5. 5. 2019, staženo 5. 5. 2019, staženo 5. 5. 2019, [www.revuestrednievropa.cz/upload/19.pdf](http://www.revuestrednievropa.cz/upload/19.pdf).

i Posseltovu roli ve sblíživacím procesu a vyjádřil přesvědčení, že „Hranice mezi Bavorskem a Českem už nerozděluje, ale spojuje,“.<sup>150</sup>

---

<sup>150</sup> ČTK, „Končící premiér Horst Seehofer ocenil usmíření mezi Českem a Bavorskem“, *Lidovky.cz*, 16. prosinec 2017, staženo 1. 7. 2019, [https://www.lidovky.cz/svet/koncici-premier-horst-seehofer-ocenil-usmireni-mezi-ceskem-a-bavorskem.A171216\\_113112\\_ln\\_zahranici\\_ele](https://www.lidovky.cz/svet/koncici-premier-horst-seehofer-ocenil-usmireni-mezi-ceskem-a-bavorskem.A171216_113112_ln_zahranici_ele).

## Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala vývojem vztahů České republiky a Sudetoněmeckého krajanského sdružení po roce 2004. Sudetoněmecká otázka patří i po více než sedmdesáti letech od skončení druhé světové války citlivým tématům. Rozdílné vnímání poválečných událostí dokáže proto i v současnosti narušit vztahy České republiky a sdružení, které je pod ochranným štítem Bavorska a CSU. Současná podpora sdružení na německé politické scéně se však přesunula převážně do kulturní a občanské roviny, protože česká i německá strana došla k určitému uzavření společné minulosti společným prohlášením v Česko – německé deklaraci, jejíž závěry landsmanschaft striktně odmítl. V podobném duchu se sdružení zachovalo i během přístupových jednání do Evropské Unie, kdy Bernd Posselt s podporou CSU hlasoval proti přijetí České republiky do Evropské unie. Jejich neúspěch o prolomení československé poválečné legislativy na mezinárodní úrovni vedl k napětí ve vztahu k České republice. Zároveň se tak ukázala potřeba nové, alternativní strategie sdružení, která by reflektovala jeho pozici v rámci 21. století. Účelnou reformní strategii ve formě změny cílů začal prosazovat Posselt i navzdory nelibosti radikální frakce sdružení.

V úvodu předkládané bakalářské práce byla stanovena teze, že po vstupu České republiky do evropských integračních struktur došlo ke zmírnění napětí, a tím i ke zlepšení vzájemných vztahů. Tato hypotéza byla v průběhu práce potvrzena. Česká politická scéna je obdobně jako samotné sdružení značně polarizovaná. Václav Klaus se postavil do role obhájce českých zájmů a kritizoval jakékoli vstřícné kroky českých zástupců, kteří tak učinili. Otázku vzájemné minulosti od podpisu deklarace považoval za uzavřenou. Jeho nesmlouvavý přístup bránil rychlému narovnání vztahů po vstupu České republiky do Evropské unie. Během jednání o Lisabonské smlouvě v roce 2009 a první přímé volby prezidenta byla otázka Benešových dekretů opět vytažena, avšak k žádnému posunu nedošlo. Schwarzenbergův postoj vůči tzv. Benešovým dekretům byl daleko vlažnější než Klausův či Zemanův. Nabízí se tedy otázka, jak by mohlo vztahy ovlivnit jeho případné vítězství. Nový prezident Miloš Zeman považoval sdružení za bezvýznamný spolek odsouzený k záhubě a jeho rétorika vůči sdružení byla často necitlivá.

K nejvýraznějšímu posunu ve vztazích sdružení k ČR došlo během premiérského období Petra Nečase. Nečas pronesl v bavorském parlamentu projev, který byl oceňován sudetskými Němci. Posléze přijal Horsta Seehofera, tehdejšího bavorského ministerského předsedu v doprovodu Posselta v Praze. Ačkoliv nebyla sudetoněmecké problematika součástí

náplně pražské návštěvy, jedná se o výrazný posun, neboť byly poprvé navázaný vztahy na oficiální úrovni. Od toho okamžiku se dá mluvit o nové éře vztahů landsmanshaftu a České republiky, v jejímž směru pomohla i změna stanov. Jednání o změně stanov ukázalo, že i samotný landsmanshaft obdobně jako česká politická scéna není jednotný. Nová éra vzájemných vztahů byla ještě umocněna v roce 2016, kdy se poprvé v historii oficiálně zúčastnil člen české vlády Sudetoněmeckého sjezdu. Zlepšení vztahu obou stran je tedy výsledkem změny jednání jednotlivých účastníků na české vládní úrovni a reformního kurzu Posselta.

### Summary

In my work I analysed the development of relations between the Czech Republic and the Sudeten German Homeland Association after 2004 in terms of different approaches of selected Czech representatives in the context of important events. After a period of mutual tension caused by the effort to break the Beneš Decrees during the Accession Negotiations with the European Union, especially after 2013, the relations improved significantly. This positive course was then further enhanced by changes in the Association's statutes and the first official visit of a representative of the Czech government to the Sudeten-German Congress. The improvement of mutual relations was caused by the reform programme of Bernd Posselt and the Czech political scene at the governmental level.

## Seznam použitých zdrojů:

### Prameny:

- „Gesetz über die Errichtung der Sudetendeutschen Stiftung“, Oficiální stránky Sudetendeutsche Stiftung, staženo 24. 3. 2019, <https://www.sudetendeutsche-stiftung.de/gesetz/index.html>.
- „Grundsatzklärung der Sudetendeutschen Landsmannschaft“, oficiální stránky Sudetoněmeckého krajanského sdružení, staženo 7. 6. 2019, [https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15\\_sl\\_grundsatzklaerung.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15_sl_grundsatzklaerung.pdf).
- Ministerstvo zahraničních věcí, „20 let od podepsání Smluv o dobrém susedství“, *mzv.cz*, 28. února 2012, staženo 7.4.2019, [https://www.mzv.cz/berlin/cz/aktuality/informace\\_a\\_sdeleni/x20\\_let\\_od\\_podepsani\\_smluv\\_o\\_dobrem.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/aktuality/informace_a_sdeleni/x20_let_od_podepsani_smluv_o_dobrem.html).
- Ministerstvo zahraničních věcí, „Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji“, *mzv.cz*, 22. února 2013, staženo 5. 4. 2019, [https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne\\_vztahy/cesko\\_nemecka\\_deklarace\\_o\\_vzajemnych.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne_vztahy/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html).

### Odborná literatura knihy:

- Andreas Wiedemann, „Deutsche als Opfer? Zur tschechischen Debatte über Vertreibung und Gewalttaten nach dem Zweiten Weltkrieg“, in *Von Historikern, Politikern, Turnern und anderen: Schlaglichter auf die Geschichte des östlichen Europa Festschrift für Detlef Brandes zum 75. Geburtstag*, Dietmar Neutatz a Volker Zimmerman (Frank & Timme, 2018).
- Eva Hahnová, „Česko - německá deklarace – model po deseti letech“, in *Česko-německá deklarace – Deset let poté*, Alexandr Vondra et al. (Institut Václava Klause: Praha, 2007).
- Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU* (VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2010).
- Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt* (Berlín: Christoph Links Verlag GmbH, 2016).
- Lily Gardner Feldman, *Germany's Foreign Policy of Reconciliation: From Enmity to Amity* (ROWMAN & LITTLEFIELD, 2014).

- Michal Kořan, Česká zahraniční politika v roce 2011 (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2012).
- Michal Kořan, Česká zahraniční politika v roce 2013 (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014).
- Miroslav Kunštát, „Tschechischer politischer Diskurs über Edvard Beneš nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprech, 2013).
- Tobias Weger, „Der „Liquidator“ und seine Dekrete“ Edvard Beneš im sudetendeutschen Diskurs nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprech, 2013).
- Václav Houžvička, *Návraty sudetské otázky* (Praha: Karolinum, 2005).
- Václav Klaus, „Pokusy o návrat minulosti pokračují“, in *Česko-německá deklarace: dvacet let poté*, ed. Václav Klaus et al. (Praha: Institut Václava Klause, 2017).
- Václav Kural et al., *Krajanské organizace sudetských Němců v SRN* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998).
- Václav Kural et al., *Studie o sudetoněmecké otázce* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996).
- Vladimír Handl, „Von der Abgrenzung zur Partnerschaft: Deutsch-tschechische Beziehungen im vereinten Europa“, in *Deutsche und Tschechen. Landsleute und Nachbarn in Europa*, ed. Matthias Stickler et al. (Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit, 2018).

#### **Odborné články:**

- „Sudetští Němci otevírají novou kapitolu svých dějin“, *Střední Evropa: revue pro středoevropskou kulturu a politiku*, č. 140 (srpen 2015): 94-96, staženo 5. 5. 2019, [www.revuestrednievropa.cz/upload/19.pdf](http://www.revuestrednievropa.cz/upload/19.pdf).
- Matthias Stickler, „Sudetendeutsche Landsmannschaft“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 12. března 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche\\_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten\\_und\\_Politik\\_der\\_SL](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Sudetendeutsche_Landsmannschaft#Pers.C3.B6nlichkeiten_und_Politik_der_SL).
- Ministerstvo zahraničních věcí, „Dekrety prezidenta republiky z let 1940-1945“, *mzv.cz*, 4. června 2004, staženo 24. 7. 2019, [https://www.mzv.cz/jnp/cz/o\\_ministerstvu/historie\\_a\\_osobnosti\\_ceske\\_diplomacie/dr](https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/dr)

uha\_svetova\_valka\_a\_jeji\_dusledky/dekrety\_prezidenta\_republiky\_z\_let\_1940/index.html.

- Miroslav Kunštát, „Nová německá vláda amorálně-historická dimenze česko-německých vztahů“, *Mezinárodní vztahy* 42, č. 1 (leden 2007): 50.
- Walter Ziegler, „Flüchtlinge und Vertriebene“, *Historisches Lexikon Bayerns*, 6. září 2011, staženo 22. 7. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Flüchtlinge\\_und\\_Vertriebene](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Flüchtlinge_und_Vertriebene).
- Werner Bätzing, „Bevölkerungsentwicklung (19./20. Jahrhundert)“, 20. listopad 2006, staženo 22. 7. 2019, [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Bev%C3%B6lkerungsentwicklung\\_\(19./20.\\_Jahrhundert\)](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Bev%C3%B6lkerungsentwicklung_(19./20._Jahrhundert)).

### **Elektronické zdroje:**

- „O nás“, Česko – německý fond budoucnosti oficiální stránky, staženo 10. 4. 2019, <http://www.fondbudoucnosti.cz/o-nas/o-nas/>.
- „Sudetští Němci chválili premiéra Paroubka“, *Lidovky.cz*, 4. červen 2006, staženo 5. 6. 2019, [https://www.lidovky.cz/sudetsti-nemci-chvalili-premiera-paroubka-fjj-/zpravy-svet.aspx?c=A060604\\_162718\\_ln\\_zahranici\\_bat](https://www.lidovky.cz/sudetsti-nemci-chvalili-premiera-paroubka-fjj-/zpravy-svet.aspx?c=A060604_162718_ln_zahranici_bat).
- „Unsere Geschichte im Überblick“, staženo 1. 5. 2019, [https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/17\\_die\\_sudetendeutschen\\_zeitstrahl\\_neu.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/17_die_sudetendeutschen_zeitstrahl_neu.pdf).
- Adb, „Posselt označil Klause za egomana, pro sudetské Němce žádá vlastní diplomacii“, *iDnes.cz*, 2. červen 2015, staženo 7. 5. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/posselt-oznacil-klause-za-egomana-pro-sudetske-nemce-zada-vlastni-diplomacii-1w5-/domaci.aspx?c=A090602\\_154544\\_domaci\\_adb](https://zpravy.idnes.cz/posselt-oznacil-klause-za-egomana-pro-sudetske-nemce-zada-vlastni-diplomacii-1w5-/domaci.aspx?c=A090602_154544_domaci_adb).
- ČTK a iDnes.cz, „Bělobrádek v Bavorsku: Nejedu se omlouvat, vyhánění se nesmí opakovat“, *iDnes.cz*, 4. června 2017, staženo 7. 6. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/belobradek-sudetsti-nemci-sjezd-landsmansaft.A170604\\_121112\\_zahranicni\\_jw](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/belobradek-sudetsti-nemci-sjezd-landsmansaft.A170604_121112_zahranicni_jw).
- ČTK, „Bernd Posselt zůstává nejvyšším představitelem sudetských Němců“, *Novinky.cz*, 27. února 2016, staženo 2. 5. 2019,

<https://www.novinky.cz/zahranicni/396105-bernd-posselt-zustava-nejvyssim-predstavitelem-sudetskych-nemcu.html>.

- ČTK, „Klaus: Až odejdu, Česku bude chybět obhájce v sudetoněmecké otázce“, *iDnes.cz*, 14. listopadu 2012, staženo 23. 3. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/klaus-se-boji-ze-pojeho-odchodu-nikdo-nebude-branit-cr-p0h-domaci.aspx?c=A121114\\_154206\\_domaci\\_js](https://zpravy.idnes.cz/klaus-se-boji-ze-pojeho-odchodu-nikdo-nebude-branit-cr-p0h-domaci.aspx?c=A121114_154206_domaci_js).
- ČTK, „Končící premiér Horst Seehofer ocenil usmíření mezi Českem a Bavorskem“, *Lidovky.cz*, 16. prosinec 2017, staženo 1. 7. 2019, [https://www.lidovky.cz/svet/koncici-premier-horst-seehofer-ocenil-usmireni-mezi-ceskem-a-bavorskem.A171216\\_113112\\_ln\\_zahranici\\_ele](https://www.lidovky.cz/svet/koncici-premier-horst-seehofer-ocenil-usmireni-mezi-ceskem-a-bavorskem.A171216_113112_ln_zahranici_ele).
- ČTK, „Posselt: Schwarzenberg je morální vítěz voleb“, *Lidovky.cz*, 1. únor 2013, staženo 7. 5. 2019,
- ČTK, „První český ministr u sudetských Němců. Herman na sjezdu připomněl zločiny nacistů i odsunuté“, *Novinky.cz*, 15. května 2016, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/403529-prvni-cesky-ministr-u-sudetskych-nemcu-herman-na-sjezdu-pripomnel-zlociny-nacistu-i-odsunute.html>.
- ČTK, „Soud zrušil změnu stanov sudetských Němců“, *Novinky.cz*, 1. února 2016, staženo 7. 6. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/393511-soud-zrusil-zmenu-stanov-sudetskych-nemcu.html>.
- ČTK, „Sudetští Němci vypustili ze svých stanov snahu o vrácení majetku“, *Novinky.cz*, 28. února 2016, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/396119-sudetsti-nemci-vypustili-ze-svych-stanov-snahu-o-vraceni-majetku.html> .
- ČTK, „Šéf sudetských Němců Posselt kritizoval Klause za podporu protiimigrační strany AfD“, *Novinky.cz*, 8. září 2017, staženo 1. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/448707-sef-sudetskych-nemcu-posselt-kritizoval-klausa-za-podporu-protiimigracni-strany-afd.html>.
- ČTK, *iDnes.cz*, „Havel je mým vzorem, řekl akademikům Gauck. Pak zamířil do Terezína“, *iDnes.cz* 6. května 2014, staženo 1. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/prezident-gauck-navstivil-terezin.A140506\\_185820\\_domaci\\_jp](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/prezident-gauck-navstivil-terezin.A140506_185820_domaci_jp) .
- ČTK, *iDnes.cz*, „Sudetští Němci mění stanovy, už jim nezáleží na majetku, ale na usmíření“, *iDnes.cz*, 28. února 2016, staženo 3. 4. 2019,

- [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sudetsti-nemci-vypustili-pozadavek-o-navraceni-majetku.A160228\\_113818\\_zahranicni\\_san](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sudetsti-nemci-vypustili-pozadavek-o-navraceni-majetku.A160228_113818_zahranicni_san).
- ČTK, iDnes.cz, „Dekrety jsou minulostí, uznal Verheugen“, *iDnes.cz*, 11. dubna 2002, staženo 5. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dekrety-jsou-minulosti-uznal-verheugen.A020411\\_090813\\_domaci\\_has](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dekrety-jsou-minulosti-uznal-verheugen.A020411_090813_domaci_has).
  - Domáci, ČTK, „Kniže si naběhl s dekrety. Dostal to od Klause i Zemana“, *Aktuálně.cz*, 19. ledna 2013, staženo 28. 4. 2019, <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/knize-si-nabehl-s-dekrety-dostal-to-od-klause-i-zemana/r~i:article:769081/>.
  - Helena Landovská, „Evropský parlament se vyslovil pro vstup Česka do EU“, *Novinky.cz*, 9. dubna 2003, staženo 2. 5. 2019, <https://www.novinky.cz/zahranicni/5694-evropsky-parlament-se-vyslovil-pro-vstup-ceska-do-eu.html>.  
[https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/posselt-schwarzenberg-je-moralni-vitez-voleb\\_260114.html](https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/posselt-schwarzenberg-je-moralni-vitez-voleb_260114.html).
  - iDnes.cz, ČTK, „Křivd je nám líto, ale vracet nic nebudeme, řekl Nečas v Mnichově“, *iDnes.cz*, 21. února 2013, staženo 22. 2. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-necas-projev-pya/zahranicni.aspx?c=A130221\\_104403\\_zahranicni\\_aha](https://zpravy.idnes.cz/bavorsko-sudety-nemecko-mnichov-parlament-bavorsky-necas-projev-pya/zahranicni.aspx?c=A130221_104403_zahranicni_aha).
  - iDnes.cz, ČTK, „Herman vystoupil na sudetoněmeckém sjezdu. Milí krajané, pozdravil hosty“, *iDnes.cz*, 15. května 2016, staženo 20. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sjezd-sudetsti-nemci-herman.A160515\\_112525\\_zahranicni\\_ert](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sjezd-sudetsti-nemci-herman.A160515_112525_zahranicni_ert).
  - iDNES.cz, ČTK, jba, „Přijdu i se sudetskými Němci, slíbil Praze Stoiber“, *iDnes.cz*, 4. června 2006, staženo 14. 7. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/prijdu-i-se-sudetskymi-nemci-slibil-praze-stoiber.A060604\\_134542\\_zahranicni\\_jba](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/prijdu-i-se-sudetskymi-nemci-slibil-praze-stoiber.A060604_134542_zahranicni_jba).
  - iDNES.cz, mad, „Benešova socha štve sudetské Němce“, *iDnes.cz*, 16. května 2005, staženo 12. 7. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/benesova-socha-stve-sudetske-nemce.A050516\\_100839\\_domaci\\_mad](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/benesova-socha-stve-sudetske-nemce.A050516_100839_domaci_mad).
  - Jan Wirnitzer, „Volební čísla a mapy: Pražané jsou váhaví střelci, „Sudety“ nerozhodly“, *iDnes.cz*, 27. ledna 2013, staženo 29. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volby-cisla-mapy-statistiky-zeman-schwarzenberg.A130127\\_090027\\_domaci\\_jw](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volby-cisla-mapy-statistiky-zeman-schwarzenberg.A130127_090027_domaci_jw).

- Josef Kopecký, „Paroubek se opět pře s prezidentem“, *iDnes.cz*, 14. červenec 2005, staženo 7. 4. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/paroubek-se-opet-pre-s-prezidentem-d5x-/domaci.aspx?c=A050713\\_204140\\_domaci\\_miz](https://zpravy.idnes.cz/paroubek-se-opet-pre-s-prezidentem-d5x-/domaci.aspx?c=A050713_204140_domaci_miz).
- Leoš Kyša, „Nejvlivnější online média: Nejvíce se čtou Novinky.cz, Idnes.cz a Aktualne.cz“, *iDnes.cz*, 24. srpna 2015, staženo 4. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/mediahub/nejvlivnejsi-online-media-nejvice-se-ctou-novinky-cz-idnes-cz-a-aktualne-cz.A150824\\_557046\\_mediahub\\_imp](https://www.idnes.cz/zpravy/mediahub/nejvlivnejsi-online-media-nejvice-se-ctou-novinky-cz-idnes-cz-a-aktualne-cz.A150824_557046_mediahub_imp).
- Lidovky.cz, ČTK, „Sudetští Němci chválí Nečase. Omluvil se za odsun“, *Lidovky.cz*, 18. května 2013, staženo 28. 4. 2019, [https://www.lidovky.cz/domov/sudetsti-nemci-pochvalili-necase-za-jeho-omluvu-za-odsun.A130518\\_152319\\_ln\\_domov\\_vs](https://www.lidovky.cz/domov/sudetsti-nemci-pochvalili-necase-za-jeho-omluvu-za-odsun.A130518_152319_ln_domov_vs).
- Lubomír Palata, „Zeman: Sudetští Němci mohou být za odsun rádi, mohli dostat trest smrti“, *iDnes.cz*, 23. dubna 2013, staženo 7. 5. 2019, [https://zpravy.idnes.cz/rakousko-zeman-sudetsti-nemci-deq-/zahranicni.aspx?c=A130423\\_154317\\_zahranicni\\_pul](https://zpravy.idnes.cz/rakousko-zeman-sudetsti-nemci-deq-/zahranicni.aspx?c=A130423_154317_zahranicni_pul).
- Mad, ČTK, „Na Pražském hradě by měl zavládnout rozum, řekl předák sudetských Němců“, *iDnes.cz*, 27. Května 2012, staženo 7. 7. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/290783-prezidentska-kampan-se-zvrhla-v-hadku-o-dekrety.html>.
- Mad, „Chtít omluvu ve výročí vypálení Lidic je necitlivé, odmítl Klaus sudetskou výzvu“, *iDnes.cz*, 11. Června 2011, staženo 5. 4. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-odmitl-omluvu-sudetskym-nemcum.A110611\\_181511\\_domaci\\_mad](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-odmitl-omluvu-sudetskym-nemcum.A110611_181511_domaci_mad).
- Marek Kerles, „Lisabon nemůže mít vliv na Benešovy dekrety, tvrdí Posselt“, *Lidovky.cz*, 17. říjen 2009, staženo 1. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/lisabon-nemuze-mit-vliv-na-benesovy-dekrety-tvrdi-posselt-pa0-/zpravy-domov.aspx?c=A091017\\_115150\\_ln\\_domov\\_mev](https://www.lidovky.cz/lisabon-nemuze-mit-vliv-na-benesovy-dekrety-tvrdi-posselt-pa0-/zpravy-domov.aspx?c=A091017_115150_ln_domov_mev).
- Marie Königová, Právo, „Prezidentská kampaň se zvrhla v hádku o dekrety,“, *Novinky.cz*, 21. ledna 2013, staženo 29. 4. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/290783-prezidentska-kampan-se-zvrhla-v-hadku-o-dekrety.html>.
- MF DNES, Johanna Grohová, „Klaus promluvil do světa na BBC“, *iDnes.cz*, 11. listopadu 2003, staženo 20. 5. 2019, [https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-promluvil-do-sveta-na-bbc.A031110\\_231102\\_domaci\\_pol](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-promluvil-do-sveta-na-bbc.A031110_231102_domaci_pol).

- Michaela Černá, Karel Hrubeš, ČTK, „Benešovy dekrety jsou vyhaslé, tvrdil Zeman v minulosti“, *Lidovky.cz*, 20. ledna 2013, staženo 3. 5. 2019, [https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119\\_223059\\_In\\_domov\\_mc](https://www.lidovky.cz/domov/benesovy-dekrety-jsou-vyhasle-tvrdil-zeman-v-minulosti.A130119_223059_In_domov_mc).
- Milan Šmíd, „Co obsahuje Česko-německá deklarace? (seriál Německo a my)“, *Aktuálně.cz*, 28. června 2018, staženo 4. 4. 2019, <http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-smid.php?itemid=31938>.
- Monika Forejtová, „Výjimky z listiny základních práv EU pro ČR?“, *pravni prostor.cz*, 10. června 2014, staženo 1. 5. 2019, <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/vyjimky-z-listiny-zakladnich-prav-eu-pro-cr>.
- Novinky a ČTK, „Vláda ocenila německé antifasisty, Klaus je proti“, *Novinky.cz*, 24. srpna 2005, staženo 23. 2. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/63566-vlada-ocenila-nemecke-antifasisty-klaus-je-proti.html>.
- Rudolf Voleman, Právo, „Landsmansaft považují za bezvýznamný spolek, řekl Zeman“, *Novinky.cz*, 15. dubna 2015, staženo 2. 4. 2019, <https://www.novinky.cz/domaci/367088-landsmansaft-povazuji-za-bezvyznamny-spolek-rekl-zeman.html>.
- Vojtěch Blodig, „Tereziánská tryzna 2002“, *Holocaust.cz*, 30. července 2017, staženo 3. 4. 2019, <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-ze-zpravodaje-terezinske-iniciativy/casopis-terezinske-iniciativy-c-22/terezinska-tryzna-2002/>.

## TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**Jméno:**

Ela Nováková

**E-mail:**

48285342@fsv.cuni.cz

**Studijní obor:**

Mezinárodní teritoriální studia

**Semestr a školní rok zahájení práce:**

Zimní semestr 2018/2019

**Semestr a školní rok ukončení práce:**

Letní semestr 2018/2019

**Vedoucí bakalářského semináře:**

JUDr. Vladimír Handl, CSc.

**Vedoucí práce:**

Jakub Eberle, Ph. D.

**Název práce:**

Vztahy Sudetoněmeckého krajanského sdružení a České republiky po roce 2004

**Charakteristika tématu práce:**

Rok 2004 představoval začátek nové dimenze českoněmeckých vztahů a spolupráce, ale zároveň ukázal i na potřebu dále se věnovat právě i sudetoněmecké otázce, která měla být již dříve vyřešena Česko-německou deklarací. Otázka reakcí současných zástupců české politické sféry na poválečný odsun sudetských Němců i Benešovy dekrety je stále citlivým a aktuálním tématem. Významnou roli v tomto tématu hraje SL, jakožto nejvýraznější zástupce sudetských Němců a jejich potomků. SL díky svému historickému provázání zejména s bavorskou frakcí CSU nachází stále politické zástupce požadující pokračující dialog s ČR. Příkladem může být i současný předseda bavorské CSU Horst Seehofer nebo mluvčí SL a člen CSU, Bernd Posselt. Čeští politici v otázce případných dalších ústupků SL po roce 2004 nebyli jednotní. Názorová polarizace byla patrná také na straně SL. Z tohoto důvodu představuje vymezené téma období řady zvrátů ve vztazích SL a ČR.

**Zdůvodnění tématu úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce:**

Oproti původnímu projektu došlo k úpravě časového rámce. Byl posunut do roku 2016 do oficiální návštěvy zástupce české vlády na Sudetoněmeckém sjezdu. Výzkumné otázky byly definovány tak, aby odpovídaly přesně zvolenému tématu - „Jaký byl vývoj vztahů obou stran v daném období?“ S vývojem těchto vztahů úzce souvisí nálady vůči sdružení na české politické scéně, a proto je další neméně důležitou výzkumnou otázkou „Jaká byla percepce těchto vztahů a přístup na české politické scéně?“ Výchozí hypotézou pro předkládanou práci proto je, že po roce 2004 došlo ke zlepšení vztahů landsmanschaftu a České republiky. Ve věcném zaměření došlo k nahrazení přímého vlivu vztahů SL a ČR na politickou scénu Bavorska a ČR percepcí politických aktérů ČR. Změna souvisí i se změnou teritoriální - práce se bude v poslední části zaměřovat čistě na české politické aktéry, kde je téma teritoriálně zúženo oproti původnímu plánu věnovat se v kontextu tématu bakalářské práce českoněmecké politické scéně.

## Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

### Obsah

Úvod.....	1
1. Sudetoněmecké krajanské sdružení.....	4
1.1. Postavení sdružení v Bavorsku.....	4
1.1.1. Historický vývoj postavení.....	4
1.1.2. Postavení sdružení ve 21. století.....	6
1.2. Tradiční partnerství CSU s SL.....	8
1.3. Požadavky, cíle sdružení a jejich vývoj.....	10
1.3.1. Změna stanov.....	12
1.4. Reformní kurz Bernda Posselta.....	13
2. Prezidentská úroveň vztahů ČR a Sudetoněmeckého krajanského sdružení.....	16
2.1. Václav Klaus a jeho postoj vůči sdružení.....	16
2.1.1. Vztah Klause a SL.....	19
2.2. Přímá volba prezidenta České republiky.....	21
2.3. Miloš Zeman - nový přístup vůči SL?.....	22
2.3.1. Zemana změna stanov sdružení.....	24
3. Vztahy se sdružením na vládní úrovni.....	25
3.1. Sudetští Němci a Jiří Paroubek.....	25
3.2. Sudetští Němci a Petr Nečas.....	26
3.3. Sudetské dny a Daniel Herman.....	28
Závěr.....	31
Seznam použitých zdrojů:.....	33
Prameny:.....	33
Odborná literatura knihy:.....	33
Odborné články:.....	34
Elektronické zdroje:.....	35

### Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

- Eva Hahnová, „Česko - německá deklarace – model po deseti letech“, in *Česko-německá deklarace – Deset let poté*, Alexandr Vondra et al. (Institut Václava Klause: Praha, 2007).
- Gerhard Hopp, *Machtfaktor auch ohne Machtbasis?: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft und die CSU* (VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2010).
- Hans-Jörg Schmidt, *Tschechien, Ein Länderporträt* (Berlín: Christoph Links Verlag

GmbH, 2016).

- Michal Kořan, Česká zahraniční politika v roce 2011 (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2012).
- Michal Kořan, Česká zahraniční politika v roce 2013 (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014).
- Miroslav Kunštát, „Tschechischer politischer Diskurs über Edvard Beneš nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprech, 2013).
- Tobias Weger, „Der „Liquidator“ und seine Dekrete“ Edvard Beneš im sudetendeutschen Diskurs nach 1989“, in *Edvard Beneš: Vorbild und Feindbild: Politische, historiographische und mediale Deutungen*, Konrád Ota et al. (Vandenhoeck & Ruprech, 2013).
- Václav Houžvička, *Návraty sudetské otázky* (Praha: Karolinum, 2005).
- Václav Klaus, „Pokusy o návrat minulosti pokračují“, in *Česko-německá deklarace: dvacet let poté*, ed. Václav Klaus et al. (Praha: Institut Václava Klause, 2017).
- Václav Kural et al., *Krajanské organizace sudetských Němců v SRN* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998).
- Václav Kural et al., *Studie o sudetoněmecké otázce* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996).
- Vladimír Handl, „Von der Abgrenzung zur Partnerschaft: Deutsch-tschechische Beziehungen im vereinten Europa“, in *Deutsche und Tschechen. Landsleute und Nachbarn in Europa*, ed. Matthias Stickler et al. (Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit, 2018).
- „Grundsatzklärung der Sudetendeutschen Landsmannschaft“, oficiální stránky Sudetoněmeckého krajanského sdružení, staženo 7. 6. 2019, [https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15\\_sl\\_grundsatzklaerung.pdf](https://daten2.verwaltungsportal.de/dateien/seitengenerator/15_sl_grundsatzklaerung.pdf).
- Ministerstvo zahraničních věcí, „20 let od podepsání Smluv o dobrém sousedství“, *mzv.cz*, 28. února 2012, staženo 7.4.2019, [https://www.mzv.cz/berlin/cz/aktuality/informace\\_a\\_sdeleni/x20\\_let\\_od\\_podepsani\\_smluv\\_o\\_dobrem.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/aktuality/informace_a_sdeleni/x20_let_od_podepsani_smluv_o_dobrem.html).
- Ministerstvo zahraničních věcí, „Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji“, *mzv.cz*, 22. února 2013, staženo 5. 4. 2019, [https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne\\_vztahy/cesko\\_nemecka\\_deklarace\\_o\\_vzajemnych.html](https://www.mzv.cz/berlin/cz/vzajemne_vztahy/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html).

**Podpis studenta a datum**

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		